

**Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
Merkez Bankası**

Bülten

Aralık, 1990

No: 14

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
I. BÖLÜM	3 - 8
Mevduat Nedir?	
II. BÖLÜM	9 - 35
KKTC Merkez Bankası ve Bankacılık Faaliyetleri	
III. BÖLÜM	37 - 60
Ekonomik Gelişmeler	38
1. Üretim, İstihdam ve Fiyatlar	39
a) Üretim Artışı ve Kaynakların Kullanımı	42
b) İstihdam	44
c) Fiyat Hareketleri ve Ücretler	47
2. Mali ve Parasal Gelişmeler	47
a) Mali Gelişmeler	52
b) Parasal Gelişmeler	52
3. Ticaret, Pazarlama ve Ödemeler Dengesi	52
a) Ticaret ve Pazarlama	52
b) Ödemeler Dengesi	52
IV. BÖLÜM	61 - 66
Merkez Bankasının Dokuz Aylık Hesapları	62
Bilanço	63
Kâr ve Zarar Hesabı	64
Hesaplar Hakkında Açıklamalar	
V. BÖLÜM	67 - 74
Bankacılık İstatistikleri	
VI. BÖLÜM	75 - 83
Bankacılık Kesiminin Özel İlgi Duyacağı Mevzuat	
Offshore Bankacılık Hizmetleri Yasası (48/1990)	
Offshore Bankacılık Hizmetleri Tüzüğü	
VII. BÖLÜM	86 - 87
Tabloların Listesi	

L BÖLÜM

MEVDUAT NEDİR?

MEVDUAT NEDİR?

Yaygın biçimde kabul görmüş muhasebe tanımlamasına göre, bankalara istenildiği zaman veyahut belirli bir vadenin sonunda çekilmek üzere yatırılan paralara mevduat denir. Herkesin böyle bildiği ve böyle uyguladığı bu tanımlamaya genelde herhangi bir itiraz yoktur. Fakat yasal yapıya inildiğinde bazı sakıncalar ortaya çıkabilmektedir. İşte yazımızda konunun bu yönlerini irdelemeye çalışacağız.

Banka ile müşterisi arasındaki ilişkiler temelde sözleşme niteliğindedir. Mevduatta banka borçlu müşteri alacaklı, kredilerde ise banka alacaklı müşteri borçlu hüviyetinde olup, bunları düzenleyen çeşitli kurallar vardır. Banka ile müşterisi arasındaki sözleşmede en ilginç gerçek bunların formal olmayışdır. Çoğu kez yazılı sözleşme yoktur. Sözlü mutabakat, idari tasarruf, kısa bir mektup ve mevcut teamüller söz konusudur. Bunlar meyanında bankaların mevduat veya çek defterlerinde veya yayımladıkları broşürlerde belirtilen koşullar bağlayıcı olmaktadır.

Fasıl 149 Sözleşmeler Yasasına göre tüm anlaşmalar, sözleşme yeteneği olan tarafların serbest iradesiyle yasal bir karşılık ve yasal bir amaç için yapıldıkları ve Sözleşme Yasasıyla açıkça geçersiz ilan edilmedikleri takdirde sözleşme sayılırlar ve Yasa kurallarına bağlı kalınması koşuluyla yazılı veya sözlü olarak yapılabilirler veya tarafların tutumuyla zimmen meydana gelebilirler. (Madde 10 (1)). Burada ortaya konan önemli bir husus sözleşmelerin mutlaka yazılı olmasına gerek olmadığı, sözleşmelerin sözlü olarak veya tarafların tutumuyla zimmen meydana gelebileceğidir.

Mevduat kabulü bankacılık mesleğinin icrasında kuşkusuz önemli bir yer tutmaktadır. Fasıl 262 Poliçeler Yasasında "banka" tüzel kişiliği olsun veya olmasın bankacılık mesleğini icra eden kuruluşları anlatır, denmiş fakat mevduat tanımlanmamıştır. 25/1983, 26/1987 ve 42/1989 sayılı yasalarla değiştirilmiş şekliyle 11/1976 sayılı Bankalar Yasasında ise "bankacılık işlemi" mevduat kabulü, her türlü kredi ve teminat verilmesi, diğer her türlü banka hizmetleri ve bunlara bağlı işlemlerin tamamen veya kısmen yapılması olarak tanımlanmıştır. Burada da mevduat anlamı açıklanmamıştır. Netice itibarıyla mevduatın tanımı Sözleşmeler Yasası çerçevesinde ve mevcut teamüle göre değerlendirilmek durumundadır.

Mevduatın hukuki yapısı T.C. mevzuatı açısından incelendiğinde mevduat işlemlerinde söz konusu olan sözleşmenin karz ya da usulsüz tevdi sözleşmelerinden hangisi olduğu konusunun tartışmalı olduğu ortaya çıkmaktadır. Karz, ödünç veren kimsenin belirli bir para ya da misli malın mülkiyetini ödünç alana nakletmeyi, alanın da aynı miktar ve özellikteki şeyi geri vermeyi karşılıklı olarak üstlendikleri bir sözleşmedir (B.K.306). Usulsüz tevdi ise vedanın aksine olarak tevdi edilen şeyin aynen değil sadece mislen geri verilmesi kararlaştırılır. Mevduatın karz mı yoksa usulsüz tevdi mi addedileceği hususunda bir hükme varabilmek için tarafların bu muameledeki kasıtlarına bakmak gerekir. Para bankaya muhafaza kastıyla tevdi ediliyor ve banka da bunu sadece muhafaza etmek üzere kabul ediyorsa usulsüz tevdi sözleşmesinin; sayet bankanın para tedarikinde müdiin de parasını nemalandırmak ve intifa eylemek kastı mevcutsa karz sözleşmesinin mevcudiyetine hükmetmek gerekir. Yargıtay kararlarında bu konuda bazı tutarsızlıklar gözlemlendiği savunulmaktadır. Gerçek şu ki mevduatın yasal tanımı yapılmamıştır.

Birleşik Krallıkta 1989 Bankalar Yasası, mevduatın tanımı, mevduat kabulüne getirilen kısıtlamalar ve sözü edilen tanımlamaları değiştirme yetkisine ilişkin kapsamlı hükümler getirmiştir. Konunun önemine binaen 1989 Bankalar Yasasının ilgili maddeleri aynen aşağıya çıkarılmıştır:

"Mevduat kabulüne kısıtlamalar

3 (1) Aşağıdaki 4. maddeye tabi olmak üzere Birleşik Krallıkta hiç bir kimse bu Yasanın aşağıdaki hükümleri altında Merkez Bankası tarafından yetkili kılınan bir kuruluş değilse, bu Yasa amaçları için mevduat kabul eden bir işletme niteliğindeki faaliyetlerle ilgili olarak Birleşik Krallık veya başka bir yerde mevduat kabul edemez.

(2) Bu maddeye aykırı harekette bulunan bir kimse suç işlemiş sayılır ve

(a) İtham ve yargılama sonucu mahkumiyeti halinde iki yıla kadar hapis veya para cezasına veya her iki cezaya;

(b) Seri yargılama sonucu mahkumiyeti halinde altı aya kadar hapis veya yasal limiti aşmayan para cezası veya her iki cezaya çarptırılabilir.

(3) Bu madde hilâfına mevduat kabul edilmiş olması mevduat veya yatırılan paranın getireceği ferdi mükellefiyetleri ortadan kaldırmaz.

Muaf kişiler ve Muafiyetli İşlemler

4 (1) Yukarıdaki 3. madde hükümleri Merkez Bankasınca veya Cetvel 2 de belirtilen kişilerce kabul edilecek mevduatı kapsamaz.

(2) Sözü edilen Cetvelde adı geçen şahsın muafiyeti Cetvelde kendisi ile ilgili olarak belirtilecek kısıtlamaya tabidir.

(3) Hazine, Merkez bankası ile istişareden sonra sözü edilen Cetveli

(a) başka bir şahıs ilavesi veya mevcut bir kısıtlamayı hafifletmek; veya

(b) mevcut bir şahsı listeden çıkarmak ve yeni veya daha ağır kısıtlamalar getirmek suretiyle bir emirname ile değiştirebilir.

(4) Yukarıdaki 3. madde bu fıkra amaçları için Hazinesinin çıkaracağı bir tüzükle belirlenecek işlemleri kapsamaz.

(5) Yukarıdaki 4. fıkra altında çıkarılan Tüzük Hazinesinin uygun göreceği faktörler ve özellikle aşağıdakilerin tümü veya herhangi biri ile ilgili işlemleri belirleyebilir.-

(a) Mevduatın miktarı;

(b) Mevduatı kabul eden şahsın mevduat sahiplerine veya diğer alacaklılarına olan toplam mükellefiyeti;

(c) Mevduatın yatırıldığı koşullar veya amacı;

(d) Üyeliği Hazine dışında bir merci tarafından sona erdirilebilen bir zümrenin üyesi olmak hali dahil, mevduatı yatıran veya kabul edenin kimliği;

(e) Mevduatı kabul eden kişinin herhangi bir özelliği haiz işlemlerinin sayısı, miktarı ve bu tür işlemlerin sıklığı;

(6) Yukarıdaki 4. fıkra altında çıkarılan Tüzük sağlanacak muafiyeti belirli hal ve şartlara bağlayabilir.

(7) Yukarıda (3) (a) fıkrası altındaki bir Emirname veya 4. fıkra altında çıkarılan Tüzük iki parlamentodan birinin kararı ile iptal edilebilecek ve taslağı her iki parlamento tarafından onaylanmadıkça (3) (b) fıkrası altında emirname çıkarılmayacaktır.

"Mevduat"ın
tanımı

5 (1) Bu madde hükümlerine tabi olmak üzere bu Yasada "mevduat";

- (a) faizli, faizsiz veya primli olarak ilk talepte, veya ödeyenin kendisi veya vekili ile tahsil eden arasında mutabık kalınan vade sonunda veya başka şartlarla geri ödenmek koşuluyla ödenen ve
- (b) mal veya hizmet alımına veya teminat sağlanmasına matuf olmayan, bir meblağı anlatır; ve bu Yasada para tevdi etmek veya mevduatta bulunmak gibi ifadeler benzer şekilde tanımlanır.

(2) yukarıdaki 1. fıkranın (b) bendi amaçları için, mal veya hizmet alımı veya teminat sağlanması koşullarına tabi olarak ödenen paralar münhasıran aşağıdakilerden oluşmaktadır:

- (a) Bir sözleşme altında mal veya hizmetlerin satışı, icarı veya başka şekilde sağlanması için avans kabilinden veya kısmi ödeme şeklinde yapılan ve ancak mal veya hizmetlerin satış, icar veya başka şekilde sağlanması halinde iade edilecek olan paralar;
- (b) Bir sözleşmenin yerine getirilmesi için veya sözleşmenin yerine getirilmesi sonucu doğacak zarara karşılık olarak teminat şeklinde yapılan ödemeler; veya
- (c) Yukarıdaki (b) bendi hükümleri saklı kalmak koşuluyla herhangi bir malın belirtilen düzeyde tamir edilmiş olarak veya başka şekilde teslimi veya iadesi için teminat kabilinden yapılan ödemeler.

(3) Bu yasanın başka şekilde öngördüğü haller dışında "mevduat" aşağıdakileri içermemektedir:

- (a) Merkez Bankası veya yetkili bir müessese tarafından ödenen meblağ;
- (b) Bu yasaya ekli 2. Cetvelde belirtilen bir şahıs tarafından ödenen meblağ;
- (c) Yukarıdaki (a) ve (b) bentleri dışında faaliyetlerinin tümü veya büyük bir kısmı ikrazat işlerinden oluşan bir şahsın bu işlerin icabı olarak ödediği meblağ;
- (d) Biri diğerinin tali şirketi veya her ikisi başka bir şirketin tali şirketi veya aynı kişinin her iki şirket paylarının çoğunluğuna sahip olması veya her iki şirkette esas pay sahibi olması hasebiyle bu şirketleri kontrol edebilecek konumda olması hallerinde şirketlerden birinin diğerine ödediği meblağ; veya
- (e) Ödeme anında, ödeyenin tahsil edenle yakın akraba olması veya tahsil edenin direktör, kontrolör veya müdürü veya onların yakın akrabası olması hallerinde bir şahsın diğerine ödediği meblağ.

(4) 3. fıkranın (e) bendinin kolektif ve komandit şirket ortaklıklarınca ödenen bir meblağa uygulanmasında ödemeye yapılan atıf ortakların her biri tarafından yapılan ödeme anlamındadır.

(5) 3. fıkranın (e) bendi amaçları için herhangi bir şahsın "yakın akraba"sı, onun

(a) eşi,

(b) çocukları, üvey çocukları, ebeveyni, üvey ebeveyni, kardeşleri ve kızkardeşleri ile üvey kardeş ve üvey kızkardeşleri; ve

(c) (b) bendindeki herhangi bir şahsın eşi, anlamındadır.

"Mevduat kabul eden işletme"nin tanımı

6 (1) Bu madde hükümlerine tabi olmak üzere;

(a) İş icabı mevduat olarak kabul ettiği parayı başkalarına kredilendiren, veya

(b) İşletmenin başka herhangi bir faaliyetini bütünüyle veya büyük ölçüde kabul ettiği mevduatın ana para veya faizinden finanse eden, bir işletme bu yasa amaçları için mevduat kabul eden bir işletmedir.

(2) Yukarıdaki 1. fıkranın (a) veya (b) bentleri bir işletmeye uysa bile,

(a) mevduat kabul eden şahıs mevduat kabulüne her gün açık değilse, ve

(b) karşılığında tahvilat çıkarılsın veya çıkarılmasın, mevduat sadece belirli zamanlarda kabul ediliyorsa, böyle bir işletme mevduat kabul eden işletme sayılmaz.

(3) Yukarıdaki 1. fıkranın amaçları için, meşguliyetinin gereği olarak bir şahıs tarafından sürdürülen bütün faaliyetler o şahıs tarafından sürdürülen tek bir işletme olarak kabul edilecektir.

(4) 2. fıkranın (b) bendi amaçları için mevduatın sadece belirli zamanlarda kabul edildiği hususunda karar verirken sözü edilen zamanların sıklığı ve birini diğerinden ayıran özellikler üzerinde durulacaktır.

(5) Yukarıdaki 2. fıkranın amaçları için, 3. maddedeki yasaklamadan muaf tutulan bir şahsın, kabul edeceği mevduatla, mevduat olarak kabul edilen fakat 1. fıkrada gösterildiği tarzda kullanılmayan paralar dikkate alınmayacaktır.

Tanımlamaları değiştirme yetkisi

7 (1) Bu Yasadaki hükümlerin tümü veya herhangi birindeki amaçlar için Hazine, Merkez Bankası ile istişare ederek mevduat veya mevduat kabul eden işletmeye ait tanımlamayı bir emirname ile değiştirebilir.

(2) Yukarıdaki 1. fıkra ile verilen yetkinin genelliliğine hâlel gelmeksizin sözü edilen fıkra altında mevduat kabul eden bir işletmeye ait tanımlamanın değiştirilmesi hakkındaki emirname bu kuruluşla ilgili herhangi bir şahsın faaliyetlerinin emirnamede belirtilecek tarzda kuruluş faaliyeti olarak dikkate alınmasını öngörebilir.

(3) Bu madde altında çıkarılacak herhangi bir emirname iki parlamentodan birinin kararıyla iptal edilebilir.

(4) Bu madde altındaki bir emirname Hazinesinin gerekli ve uygun göreceği geçici hükümler içerebileceği gibi, sözü edilen emir-

namenin bu Yasa altında mevduat veya mevduat kabul eden bir kuruluşla ilgili olduğu ifade edilen başka herhangi bir yasaya etkisini kapsam dışı bırakabilir veya tadil edebilir.

CETVEL 2

Muaf Kişiler

1. Birleşik Krallık dışında herhangi bir üye devletin merkez bankası
2. The National Savings Bank
3. Bir penny savings bankası
4. Bir belediye bankası
5. 1986 İnşaat Şirketleri Yasası altında kurulan (veya kurulmuş farzolunan) bir inşaat şirketi
6. (1) 1974 Hayır Cemiyetleri Yasasının 7(1)(a) maddesi veya 1970 (Kuzey İrlanda) Hayır Cemiyetleri Yasasının 1(1)(a) maddesi anlamına giren bir hayır cemiyeti
(2) Bu fıkra sadece cemiyet kurallarının müsaade ettiği işlemlerin ifasında kabul edilen mevduat için geçerlidir
7. Yukarıdaki 6. fıkrada belirtilen yasaların herhangi biri altında tescil edilen ve orada belirtilenler dışında bir cemiyet;
8. (1) 1982 Sigorta Şirketleri Yasasının 3. ve 4. maddeleri altında ve sözü edilen yasaya ekli Cetvel 1 ve 2 de belirtilen sınıfta sigorta işlemleri yapmak üzere yetkili kılınan bir kuruluş
(2) Bu fıkra sadece yetkili kılınan sigorta işletmeciliğinin gereği olarak kabul edilen mevduat için geçerlidir.
9. Kuralları 1840 İkrazat Şirketler Yasası altında tasdik, tevdi ve tescil edilen bir ikrazat şirketi
10. 1979 Kredi Birlikleri Yasası veya 1985 Kredi Birlikleri (Kuzey İrlanda) Emirnamesi anlamındaki bir kredi birliği
11. National Savings Bank veya yetkili bir kuruluş tarafından okul bankası olduğu tasdik edilen kişiler
12. Yerel İdare
13. Herhangi bir yasa altında İngiltere ve Gallerde bir yerel idareye tebligat veya İskoçyadaki bir yerel idareye talepname ısdarına yetkili bir kuruluş
14. Crown Agents For Oversea Governments and Administrations
15. Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu
16. Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu
17. Avrupa Ekonomik Topluluğu
18. Avrupa Yatırım Bankası
19. Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası
20. Uluslararası Finans Korporasyonu
21. Uluslararası Para Fonu
22. Afrika Kalkınma Bankası
23. Asya Kalkınma Bankası
24. Karaibler Kalkınma Bankası
25. Inter-American Kalkınma Bankası"

İL BÖLÜM

KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİNDE MERKEZ BANKASI VE BANKACILIK FAALİYETLERİ

35/1987 Sayılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yasasında belirtilen çerçevede bankalar tarafından getirilen kısa vadeli senet ve vesikaları reeskonta kabul ederek veya Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Hazine Kefaleti karşılığında avans vermek suretiyle, piyasaya para sürme ve bankalara kaynak sağlama görevleri Bankamızca sürdürülmüştür.

30 Eylül, 1990 tarihi itibarıyla avans ve reeskont işlemleri Tablo 1'de avans ve reeskont işlemlerinden doğan borç bakiyelerinin 31 Aralık 1988, 31 Aralık 1989 ve 30 Kasım 1990 itibarıyla karşılaştırması ise Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 1

Milyon ₺

30 Eylül, 1990 İtibarıyla Avans ve Reeskont İşlemleri

		Borç Bakiyesi	Senet Adeti	Senet Toplamı
Hazine Kefaletini	K.T.Sanayi İşletmeleri			
Haiz Bonolar	Holding Ltd	2.303.4	2	650.0
" "	Cypfruvex Ltd	5.334.4	3	3.000.0
" "	Tarımsal Donatım Kurumu	337.1	4	220.0
" "	Toprak Ürünleri Kurumu	1.000.0	1	4.000.0
" "	Devlet Üretim Çiftlikleri	140.0	1	140.0
" "	K.T. Turizm İşletmeleri Ltd	100.0	6	300.0
		<u>9.214.9</u>	<u>17</u>	<u>8.310.0</u>
Küçük Esnaf ve Sanatkâr Senetleri	K. Vakıflar Bankası Ltd	<u>2.967.1</u>	<u>758</u>	<u>2.989.1</u>
Sanayi Senetleri	K. Vakıflar Bankası Ltd	120.0	4	120.0
" "	Türk Bankası Ltd	25.0	1	25.0
" "	K. Kredi Bankası Ltd	170.0	6	170.0
" "	K. Ticaret Bankası Ltd	198.0	6	198.0
" "	Asbank Ltd	40.0	1	40.0
		<u>553.0</u>	<u>18</u>	<u>553.0</u>
Tarım Senetleri	K. Vakıflar Bankası Ltd	130.0	17	130.0
" "	K.T. Koop. Merkez Bankası Ltd	272.4	69	272.4
		<u>402.4</u>	<u>86</u>	<u>402.4</u>
İhracat Senetleri	K. Kredi Bankası Ltd	<u>35.0</u>	<u>1</u>	<u>35.0</u>
Turizm Senetleri	K. Vakıflar Bankası Ltd	1.292.5	22	1.318.5
" "	Türk Bankası Ltd	338.9	5	350.0
" "	K. Kredi Bankası Ltd	1.124.7	21	1.135.0
" "	K. Ticaret Bankası Ltd	697.8	20	810.0
" "	Asbank Ltd	779.7	16	850.0
" "	A. Garanti Bankası Ltd	700.0	13	700.0
		<u>4.933.6</u>	<u>97</u>	<u>5.163.5</u>
Genel Toplam		<u>18.106.0</u>	<u>977</u>	<u>17.453.0</u>

Tablo 2

Avans ve Reeskont Borç Bakiyelerinin 31 Aralık 1988,
31 Aralık 1989 ve 30 Kasım 1990 İtibarıyla Karşılaştırması

Kredi Türü	Borçlu	Milyon ₺		
		31 Aralık 1988	31 Aralık 1989	30 Kasım 1990
Hazine Kefaletini	K.T. Sanayi İşletmeleri			
Haiz Avans	Holding Ltd.	1421.9	2303.5	2303.4
" "	K.M.S. Cypfruvex Ltd.	3354.4	5334.5	5334.5
" "	Tarımsal Donatım Kurumu	208.4	337.7	337.1
" "	Toprak Ürünleri Kurumu	6279.0	4914.4	-
" "	Devlet Üretim Çiftlikleri	-	60.7	-
" "	K.T.Turizm İşl. Ltd.	-	-	-
		<u>11263.7</u>	<u>12950.8</u>	<u>7975.0</u>
Hazineye Kısa Vadeli Avans				<u>25000.0</u>
Küçük Esnaf ve Sanatkâr Kredileri	K. Vakıflar Bankası Ltd.	1265.9	2288.8	3344.0
Sanayi Senetleri	K. Vakıflar Bankası Ltd.	99.5	50.6	135.0
" "	K. Ticaret Bankası Ltd.	45.7	78.4	295.0
" "	Türk Bankası Ltd.	-	28.6	-
" "	K. Kredi Bankası Ltd.	35.3	-	725.0
" "	Asbank Ltd.	-	-	90.0
" "	K.T.Koop. Merkez Bankası Ltd.	-	-	100.0
		<u>180.5</u>	<u>157.6</u>	<u>1345.0</u>
İhracat Senetleri	K. Vakıflar Bankası Ltd.	35.6	16.7	35.0
" "	Türk Bankası Ltd.	116.8	-	-
" "	K. Kredi Bankası Ltd.	-	72.1	-
" "	K.T.Koop. Merkez Bankası Ltd.	-	-	50.0
		<u>152.4</u>	<u>88.8</u>	<u>85.0</u>
Ticari Senetler	K. Ticaret Bankası Ltd.	319.6	-	150.0
" "	Türk Bankası Ltd.	64.9	55.3	-
" "	K. Kredi Bankası Ltd.	-	390.3	-
		<u>384.5</u>	<u>445.6</u>	<u>150.0</u>
Tarım Senetleri	K.T.Koop. Merkez Bankası Ltd.	131.4	205.1	251.7
" "	K. Vakıflar Bankası Ltd.	21.4	81.7	169.3
		<u>152.8</u>	<u>286.8</u>	<u>421.0</u>

**İmalatçı-İhracatçı
Senetleri**

"	"	K. Vakıflar Bankası Ltd.	10.2	53.3	-
"	"	K. Ticaret Bankası Ltd.	502.7	878.8	-
"	"	Türk Bankası Ltd.	82.3	65.8	-
"	"	K. Kredi Bankası Ltd.	84.0	145.0	-
"	"	Türkiye İş Bankası AŞ	101.2	579.7	-
"	"	Asbank Ltd.	9.9	45.2	-
"	"	Akdeniz Garanti Bankası Ltd.	-	102.8	-
			<u>790.3</u>	<u>1870.6</u>	<u>-</u>
Turizm Senetleri		K. Ticaret Bankası Ltd.	316.3	624.4	647.5
"	"	K. Vakıflar Bankası Ltd.	-	688.9	1163.8
"	"	Türk Bankası Ltd.	-	373.9	310.4
"	"	K. Kredi Bankası Ltd.	-	900.0	1291.3
"	"	Asbank Ltd.	-	350.0	753.8
"	"	Akdeniz Garanti Bankası Ltd.	-	-	900.0
			<u>316.3</u>	<u>2937.2</u>	<u>5066.8</u>
		Genel Toplam	<u>14506.4</u>	<u>21026.3</u>	<u>43386.8</u>

FAİZ FARKI FONU

Teşviki öngörülen sektörler ve konular için tercihli faiz oranlarının uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla KKTC Merkez Bankası bünyesinde faiz farkı fonu kurulması 35/1987 sayılı KKTC Merkez Bankası Yasasının 23. maddesinde öngörülmüştür. Yasanın 53. maddesi altında çıkarılan "KKTC Merkez Bankası Faiz Farkı Fonu Oluşturulması Tüzüğü"nün 7. maddesine göre Fonun kaynakları şunlardır:

- a) Devlet Bütçesine bu amaçla konulacak ödenek;
- b) KKTC Merkez Bankası nezdindeki Hazine fonları faizlerine karşılık olarak Banka bütçesinden ayrılacak belirli bir ödenek;
- c) Bankalar ve yan kuruluşları ile kooperatif bankaları ve mevcut yasalar altında kredi vermekle yetkili kılınmış müesseselerin verecekleri her türlü nakdi krediler üzerinden uygulanacak azami yasal faiz oranı içinden 2 puan faiz farkının tahsil edilerek banka nezdinde açılan Faiz Farkı Fonuna yatırılan miktarlar ve
- d) Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarafından yapılacak katkılar.

Tüzüğün 5. maddesi altında faiz iadesi oranları kredi türleri itibarıyla şöyledir.

Tarım (Ayni)	%31
Tarım (Nakdi):	
Miktarı 1 milyon ₺'ye kadar olanlar	%16
Miktarı 1 milyon ₺'nin üstünde olanlar	% 7
Küçük Esnaf ve Sanatkâr Kredisı	%26
Turizm Kredisı	%31
Sanayici, İhracatçı Kredisı	% 9

Ancak faiz farkı iadesi uygulaması şu ana kadar sadece tarım (ayni), turizm ve sanayi konularına inhisar ettirilmiştir. Tabiatıyla aynı kredi için hem Merkez Bankası reeskont kaynağından hem de Faiz Farkı Fonundan yararlanma olanağı yoktur.

Böylece faiz iadesi uygulamasıyla, Bankamızca Yasada belirtildiği üzere kamu kurum ve kuruluşlarına avans vererek veya bankalarca ibraz edilen kısa vadeli senet ve vesikaları reeskonta kabul etmek suretiyle sağlanan kredi olanakları yanında bankalara kendi kaynaklarından tercihli sektörlerle kredi verme olanağı yaratılmıştır.

Faiz Farkı Fonu uygulamaları Tablo 3'te özet halinde gösterilmektedir.

Tablo 3

**Faiz Farkı Fonu Uygulamaları
1987 -1990**

Milyon ₺

Harcamalar		Gelirler	
1987 Tarım (Ayni)	1.6	1987 KKTC Merkez Bankası katkısı	500.0
Dönem Sonu bakiyesi	803.6	Bankalardan	305.2
	<u>805.2</u>		<u>805.2</u>
1988 Tarım (Ayni)	1844.0	1988 Dönem Başı Bakiyesi	803.6
Dönem Sonu Bakiyesi	2878.9	KKTC Merkez Bankası katkısı	3000.0
	<u>4722.9</u>	Bankalardan	919.3
			<u>4722.9</u>
1989 Tarım (Ayni)	1241.9	1989 Dönem Başı Bakiyesi	2878.9
Dönem Sonu Bakiyesi	7134.2	KKTC Merkez Bankası katkısı	3500.0
	<u>8376.1</u>	Bankalardan	1678.1
		TC Yardımı	319.1
			<u>8376.1</u>
1.1.90-30.11.90			
Tarım (Ayni)	2367.6	1.1.90 Dönem Başı Bakiyesi	7134.2
1.1.90-30.11.90 Turizm	377.5	Bankalardan	3203.9
1.1.90-30.11.90 Sanayi	0.9	TC Yardımı	812.6
30.9.90 Dönem Sonu Bakiyesi	8404.7		
	<u>11150.7</u>		<u>11150.7</u>
		1.10.90 Dönem Başı Bakiyesi	8404.7

Not: Faiz Farkı iadesi taahhüt bakiyesi 30.11.90 tarihinde 6500.0 milyon ₺ olarak hesaplanmıştır.

YETKİLİ BANKALAR

Para ve Kambiyo İşleri Yasasındaki tanıma göre "Yetkili Bankalar" Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde faaliyette bulunan ve ithalat, ihracat işlemleri yapmaya, döviz almaya, döviz bulundurmaya, döviz satmaya, döviz satışına mesnet teşkil eden turistlere mahsus döviz alım bordroları ve/veya makbuz tanzim etmeye Maliye İşleri ile ilgili bakanlıkça yetkili kılınan bankaları anlatır. KKTC Merkez Bankası dışında yetkili bankalar şunlardır.

TC Ziraat Bankası
Türk Bankası Ltd
Türkiye İş Bankası A.Ş.
Kıbrıs Türk Koop. Merkez Bankası Ltd
Kıbrıs Kredi Bankası Ltd
Türkiye Halk Bankası A.Ş.
Kıbrıs Vakıflar Bankası Ltd
Limasol Türk Koop. Bankası Ltd
Kıbrıs Ticaret Bankası Ltd
Kıbrıs Endüstri Bankası Ltd.
Kıbrıs Faisal İslâm. Bankası Ltd.
Asbank Ltd.
Akdeniz Garanti Bankası Ltd.
Kıbrıs İktisat Bankası Ltd.

"Yetkili Müesseseler" Para ve Kambiyo İşleri Yasası Kuralları uyarınca döviz alıp satmaya ve bulundurmaya yetkili kılınan müesseseleri anlatır. Bu müesseselerin Maliye İşleriyle görevli bakanlıktan çalışma izni almaları zorunludur. Halen faaliyette bulunan yetkili müesseselerin isimleri ve kayıtlı büro adresleri aşağıda gösterilmiştir.

Birinci Döviz Alım Satım Şirketi Ltd
158 A Girne Caddesi, Lefkoşa.

Fırıncıoğulları Co. Ltd
2-4 Asmaaltı Sokak, Lefkoşa.

Elmaslar Yatırım Şirketi Ltd
49 F II. Selim Caddesi, Lefkoşa.

Ertuğrul Akbel And Sons Ltd
Osman Paşa Caddesi, Mustafa Hacı Ali Apt., No. 2, Lefkoşa.

Sun Döviz Bürosu Ltd
Abdi İpekçi Caddesi, Lefkoşa.

Nafa Döviz Alım Satım Şirketi Ltd
Zafer Çarşısı No. 10 Atatürk Caddesi, Girne.

Orhan Kâhya Ltd
3-4 Zafer Çarşısı, Girne.

Merimann Currency Ltd
49 E II. Selim Caddesi, Lefkoşa.

Forex Management Services Ltd
II. Selim Caddesi Arabacıoğulları Apt. Dükkan No. 4, Lefkoşa.

Er-Tem Yatırım Şirketi Ltd
2 G Kışla Yolu, Mağusa.

Batu Exchange Co. Ltd
52 İstiklal Caddesi, Mağusa.

Aşardağ Exchange Ltd.
121 B Samsun Yolu, Baykal, Mağusa.

Gesfi Ltd. Şirketi
40 Abdi Çavuş Sokak, Lefkoşa.

DEVLET KURU DÖVİZLERİ

KKTC Merkez Bankası ve Diğer Bankalar sınıflandırmasına göre Devlet Kuru hesabında tutulan dövizler Tablo 4'te gösterilmiştir. Devlet Pozisyonundaki döviz miktarı Ocak, 1990'da toplam 62919.3 bin ABD \$ ve serbest 58.907.9 bin ABD \$ miktarları ile en yüksek düzeye ulaşmıştır. 1 Aralık 1990 itibarıyla toplam 58692.8 bin ABD \$ ve Serbest 55472.9 bin ABD \$ miktarındadır.

Tablo: 4

**KKTC Merkez Bankası ve Diğer Bankalar Tasnifine Göre Devlet Kuru Hesabına
Tutulan Dövizin ABD \$ Karşılığı ve Mevcut Taahhütler**

Bin ABD \$

Tarih	Bankalar	Toplam Döviz \$	Toplam Taahhüt \$	Serbest \$
31 Aralık 1988				
	KKTC Merkez Bankası	42.779.1	-	42.779.1
	Diğer Bankalar	3.611.9	2.929.2	682.7
	Toplam	46.391.0	2.929.2	43.461.8
30 Aralık 1989				
	KKTC Merkez Bankası	51.098.5	-	51.098.5
	Diğer Bankalar	7.581.2	3.483.7	4.097.5
	Toplam	58.679.7	3.483.7	55.196.0
27 Ocak 1990				
	KKTC Merkez Bankası	56.410.5	-	56.410.5
	Diğer Bankalar	6.508.8	4.011.4	2.497.4
	Toplam	62.919.3	4.011.4	58.907.9
3 Mart 1990				
	KKTC Merkez Bankası	56.538.0	-	56.538.0
	Diğer Bankalar	4.838.2	2.967.5	1.870.7
	Toplam	61.376.2	2.967.5	58.408.7
31 Mart 1990				
	KKTC Merkez Bankası	49.268.0	-	49.268.0
	Diğer Bankalar	4.340.1	3.629.1	711.0
	Toplam	53.608.1	3.629.1	49.979.0
25 Nisan 1990				
	KKTC Merkez Bankası	47.735.2	-	47.735.2
	Diğer Bankalar	4.021.3	3.811.6	209.7
	Toplam	51.756.5	3.811.6	47.944.9
3 Haziran 1990				
	KKTC Merkez Bankası	42.286.8	-	42.286.8
	Diğer Bankalar	2.714.1	2.525.3	188.8
	Toplam	45.000.9	2.525.3	42.475.6
30 Haziran 1990				
	KKTC Merkez Bankası	39.973.4	-	39.973.4
	Diğer Bankalar	2.668.8	3.185.3	(516.5)
	Toplam	42.642.2	3.185.3	39.456.9

28 Temmuz 1990			
KKTC Merkez Bankası	47.162.1	-	47.162.1
Diğer Bankalar	6.836.7	3.915.5	2.921.2
Toplam	53.998.8	3.915.5	50.083.3
1 Eylül 1990			
KKTC Merkez Bankası	55.284.0	-	55.284.0
Diğer Bankalar	3.134.9	2.684.2	450.7
Toplam	58.418.9	2.684.2	55.734.7
29 Eylül 1990			
KKTC Merkez Bankası	59.274.1	-	59.274.1
Diğer Bankalar	2.224.0	2.953.8	(729.8)
Toplam	61.498.1	2.953.8	58.544.3
3 Kasım 1990			
KKTC Merkez Bankası	55.299.7	-	55.299.7
Diğer Bankalar	3.399.4	3.503.8	(104.4)
Toplam	58.699.1	3.503.8	55.195.3
1 Aralık 1990			
KKTC Merkez Bankası	54.856.5	-	54.856.5
Diğer Bankalar	3.836.3	3.219.9	616.4
Toplam	58.692.8	3.219.9	55.472.9

BANKALAR KURU DÖVİZLERİ

Yine KKTC Merkez Bankası ve diğer Bankalar sınıflandırmasına göre bankalar kurunda özel ve tüzel kişiler adına açılan döviz tevdiat ve döviz mevduat hesaplarındaki dövizlere ait bilgiler Tablo 5'de verilmiştir. Ağustos sonu itibarıyla toplam döviz 89565.1 bin ABD \$ miktarında olup en yüksek düzeydedir. 31 Ekim 1990 da toplam döviz 88659.7 bin ABD \$ doları miktarındadır.

Tablo: 5

**KKTC Merkez Bankası ve Diğer Bankalar Tasnifine Göre Bankalar Kurunda
Özel ve Tüzel Kişiler Adına Tutulan Döviz Tevdiat ve Döviz Mevduat
Hesaplarının ABD \$ Karşılığı ve Hesap Türüne Göre Dökümü**

Bin ABD \$

Tarih Bankalar	Döviz Tevdiat		Döviz Mevduat		Toplam Döviz \$
	Hesap Adedi	Miktar \$	Hesap Adedi	Miktar \$	
31 Aralık 1988					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1015	6.903.0	6.903.0
Diğer Bankalar	3413	20.824.3	27648	55.778.8	76.603.1
Toplam	3413	20.824.3	28663	62.681.8	83.506.1
31 Aralık 1989					
KKTC Merkez Bankası	-	-	969	6.657.1	6.657.1
Diğer Bankalar	3925	15.233.1	33149	63.815.4	79.048.5
Toplam	3925	15.233.1	34118	70.472.5	85.705.6
31 Ocak 1990					
KKTC Merkez Bankası	-	-	943	6.649.2	6.649.2
Diğer Bankalar	4005	16.174.3	32831	61.086.1	77.260.4
Toplam	4005	16.174.3	33774	67.735.3	83.909.6
28 Şubat 1990					
KKTC Merkez Bankası	-	-	945	6.846.7	6.846.7
Diğer Bankalar	3613	17.033.6	34207	61.182.8	78.216.4
Toplam	3613	17.033.6	35152	68.029.5	85.063.1
31 Mart 1990					
KKTC Merkez Bankası	-	-	948	6.819.3	6.819.3
Diğer Bankalar	3802	18.962.5	34471	58.748.1	77.710.6
Toplam	3802	18.962.5	35379	65.567.4	84.529.9
30 Nisan 1990					
KKTC Merkez Bankası	-	-	953	6.877.1	6.877.1
Diğer Bankalar	3908	18.643.2	33770	57.476.5	76.119.7
Toplam	3908	18.643.2	34723	64.353.6	82.996.8
31 Mayıs 1990					
KKTC Merkez Bankası	-	-	972	6.940.4	6.940.4
Diğer Bankalar	3864	13.232.9	34520	60.872.9	74.105.8
Toplam	3864	13.232.9	35492	67.813.3	81.046.2

30 Haziran 1990					
KKTC Merkez Bankası	-	-	957	7.018.2	7.018.2
Diğer Bankalar	3829	14.539.3	34541	59.076.5	73.615.8
Toplam	3829	14.539.3	35498	66.094.7	80.634.0
31 Temmuz 1990					
KKTC Merkez Bankası	-	-	972	7.318.0	7.318.9
Diğer Bankalar	3879	14.207.9	34493	62.733.3	76.941.2
Toplam	3879	14.207.9	35465	70.052.2	84.260.1
31 Ağustos 1990					
KKTC Merkez Bankası	-	-	985	8.403.6	8.403.6
Diğer Bankalar	3862	13.162.0	35694	67.999.5	81.161.5
Toplam	3862	13.162.0	36679	76.403.1	89.565.1
30 Eylül 1990					
KKTC Merkez Bankası	-	-	970	9.016.4	9.016.4
Diğer Bankalar	3964	11.002.7	35708	68.422.8	79.425.5
Toplam	3964	11.002.7	36678	77.439.2	88.441.9
31 Ekim 1990					
KKTC Merkez Bankası	-	-	989	9.504.3	9.504.3
Diğer Bankalar	4067	10.473.1	34960	68.682.3	79.155.4
Toplam	4067	10.473.1	35949	78.186.6	88.659.7

DÖVİZ REZEVLERİ:

Döviz Rezevlerimiz devlet kuru ile bankalar kuru olarak iki başlık altında görülmektedir. Devlet kuru hesabında tutulan dövizler tahsise tabi dövizlerdir. Bankalar kuru başlığı altında gösterilen dövizler ise özel ve tüzel kişilere ait döviz tevdiat ve mevduat hesapları ile bankaların kendi nam ve hesaplarına tuttukları dövizlerden oluşmaktadır. Ağustos, 1990 sonu itibarıyla Devlet Kurunda 58.418.9 bin ABD doları ve Bankalar Kurunda 142.072.2 bin ABD doları olmak üzere toplam döviz 200.491,1 bin ABD doları miktarında olup en yüksek düzeydedir. Ekim,1990 tarihinde Devlet kuru 58.699.1 bin ABD doları Bankalar Kuru 136.107.2 bin ABD doları ve toplam 194.806.3 bin ABD doları olarak görülmektedir (Tablo 6).

Tablo 6

Döviz Rezervlerinin Artış Hızı

Tarih-Döviz Niteliği	Miktar	Bin ABD \$	Bir önceki dönemle karşılaştırması
<u>Aralık 1988</u>			
Devletin Kur Hesabında	46.391.0		
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	83.506.1		
b) Bankaların Kendileri	<u>19.825.8</u>	<u>103.331.9</u>	
Toplam		<u>149.722.9</u>	
<u>Aralık 1989</u>			
Devletin Kur Hesabında	58.679.7		126.48
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	85.705.6		
b) Bankaların Kendileri	<u>38.781.3</u>	<u>124.486.9</u>	120.47
Toplam		<u>183.166.6</u>	122.33
<u>Ocak 1990</u>			
Devletin Kur Hesabında	62.919.3		107.22
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	83.909.6		
b) Bankaların Kendileri	<u>41.061.9</u>	<u>124.971.5</u>	100.39
Toplam		<u>187.890.8</u>	102.58
<u>Şubat 1990</u>			
Devletin Kur Hesabında	61.376.3		97.55
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	85.063.1		
b) Bankaların Kendileri	<u>41.989.7</u>	<u>127.052.8</u>	101.67
Toplam		<u>188.429.1</u>	100.29
<u>Mart 1990</u>			
Devletin Kur Hesabında	53.608.1		87.34
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	84.529.9		
b) Bankaların Kendileri	<u>46.373.9</u>	<u>130.903.8</u>	103.03
Toplam		<u>184.511.9</u>	97.92
<u>Nisan 1990</u>			
Devletin Kur Hesabında	51.756.5		96.55
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	82.996.8		
b) Bankaların Kendileri	<u>48.858.3</u>	<u>131.855.1</u>	100.73
Toplam		<u>183.611.6</u>	99.51

Mayıs 1990

Devletin Kur Hesabında

45.000.9

86.95

Bankalar Kurunda Tutulan:

a) Özel ve Tüzel Kişiler

81.046.2

b) Bankaların Kendileri

53.463.4

134.509.6

102.01

179.510.5

97.77

Toplam

Haziran 1990

Devletin Kur Hesabında

42.642.2

94.76

Bankalar Kurunda Tutulan:

a) Özel ve Tüzel Kişiler

80.634.0

b) Bankaların Kendileri

56.908.7

137.542.7

102.25

180.184.9

100.38

Toplam

Temmuz 1990

Devletin Kur Hesabında

53.998.8

126.63

Bankalar Kurunda Tutulan:

a) Özel ve Tüzel Kişiler

84.260.1

b) Bankaların Kendileri

53.146.3

137.406.4

99.90

191.405.2

106.23

Toplam

Ağustos 1990

Devletin Kur Hesabında

58.418.9

108.19

Bankalar Kurunda Tutulan:

a) Özel ve Tüzel Kişiler

89.565.1

b) Bankaların Kendileri

52.507.1

142.072.2

103.40

200.491.1

104.75

Toplam

Eylül 1990

Devletin Kur Hesabında

61.498.1

105.27

Bankalar Kurunda Tutulan:

a) Özel ve Tüzel Kişiler

88.441.9

b) Bankaların Kendileri

48.998.5

137.440.4

96.74

198.938.5

99.23

Toplam

Ekim 1990

Devletin Kur hesabında

58.699.1

95.45

Bankalar Kurunda Tutulan:

a) Özel ve Tüzel Kişiler

88.659.7

b) Bankaların Kendileri

47.447.5

136.107.2

99.03

194.806.3

97.92

Toplam

Döviz Tevdiat ve Döviz Mevduat Hesaplarının Cins ve Vadelerine Göre Dökümü

31 Ekim, 1990 tarihinde Döviz Tevdiat ve Döviz Mevduat hesaplarının cins ve vadelerine göre dökümünü gösteren Tablo 7, vade yönünden incelendiğinde ilk sıranın, Döviz Tevdiat hesaplarında vadesiz hesaplar ve Döviz Mevduat hesaplarında bir yıl vadeli hesaplar tarafından işgal edildiğini görürüz. Döviz cinsine göre en popüler para sterlin, daha sonra ABD Doları ve DM görülmektedir.

Tablo 7

**1990 Tarihi İtibarıyla Döviz Tevdiat ve Döviz Mevduat
Hesaplarının Cins ve Vadelerine Göre Dökümü**

Bin ABD \$

<u>Döviz Tevdiat Hesapları</u>	<u>Sterlin</u>	<u>B. Alman Markı</u>	<u>ABD Doları</u>	<u>Kıbrıs Lirası</u>	<u>\$ Karşılığı</u>
Vadesiz	2.248.7	1.268.2	1.698.1	211.5	7.350.9
6 Ay Vadeli	114.7	95.4	84.4	-	369.6
1 Yıl Vadeli	1.288.3	56.9	213.3	-	2.752.6
Toplam	3.651.7	1.420.5	1.995.8	211.5	10.473.1
	=\$ (7.092.2)	(929.3)	(1.995.8)	(455.8)	-
<u>Döviz Mevduat Hesapları</u>					
Vadesiz	9.117.2	5.869.7	7.506.0	544.5	30.227.2
6 Ay Vadeli	2.448.4	335.1	454.7	22.8	5.478.2
1 Yıl Vadeli	16.704.5	5.615.6	5.832.9	246.3	42.481.2
Toplam	28.270.1	11.820.4	13.793.6	813.6	78.186.6
	=\$ (54.906.2)	(7.733.3)	(13.793.6)	(1.753.5)	-
Genel Toplam	31.921.8	13.240.9	15.789.4	1.025.1	88.659.7
	=\$ (61.998.4)	(8.662.6)	(15.789.4)	(2.209.3)	-

DÖVİZ KREDİLERİ:

Elde ettiğimiz bilgilere göre 30 Eylül, 1990 tarihi itibarıyla bankalarca kullandırılan döviz kredileri bakiyesi, sterlin türünden £6.810.982, Batı Alman markı türünden 4.294.119 DM ve ABD \$ türünden 1.175.253 ABD \$ olmak üzere toplam olarak 16.678.174 ABD \$ değerindedir.

Türk Lirası Mevduat:

Bankalardaki TL mevduatı bir yıllık uygulamaya göre Aralık 1988 de %53.41, Aralık 1989 da ise %101.66 oranında artış göstermiştir. Hayat pahalılığı 1988 de %62.57 ve 1989 da %51.81 olduğuna göre toplam mevduatta reel anlamda 1988 yılındaki düşüşe karşın 1989'da önemli bir artış mevcuttur. Ekim 1990 itibarıyla 511.4 milyar TL miktarında olan toplam mevduatın Aralık 1989 bazına göre %48.31 oranında artış gösterdiği gözlenmektedir. Bu dönemin hayat pahalılığı %65.63 olduğuna göre mevduatta reel anlamda düşüş kaydedilmiştir (Tablo 8).

Tablo: 8

Türk Lirası Mevduatın Artış Hızı

	Mevduatın Niteliğine göre Dökümü	Milyon ₺ Bir önceki dö- nemle karşıla- ştırması
<u>Aralık 1987</u>		
Resmi	49.057.3	
Ticari	9.812.0	
Tasarruf	52.580.8	
Toplam	<u>111.450.1</u>	
<u>Aralık 1988</u>		
Resmi	73.369.4	149.55
Ticari	16.044.4	163.51
Tasarruf	81.564.3	155.12
Toplam	<u>170.978.1</u>	153.41
<u>Aralık 1989</u>		
Resmi	98.851.6	134.73
Ticari	30.190.5	188.16
Tasarruf	215.758.9	264.52
Toplam	<u>344.801.0</u>	201.66
<u>Ocak 1990</u>		
Resmi	121.801.4	123.21
Ticari	24.691.7	81.78
Tasarruf	239.508.9	111.00
Toplam	<u>386.002.0</u>	111.94
<u>Şubat 1990</u>		
Resmi	116.460.2	95.61
Ticari	26.636.2	107.87
Tasarruf	256.337.0	107.02
Toplam	<u>399.433.4</u>	103.47
<u>Mart 1990</u>		
Resmi	104.176.3	89.45
Ticari	29.183.4	109.56
Tasarruf	276.715.5	107.94
Toplam	<u>410.075.2</u>	102.66
<u>Nisan 1990</u>		
Resmi	94.635.8	90.84
Ticari	40.560.5	138.98
Tasarruf	301.478.4	108.94
Toplam	<u>436.674.7</u>	106.48
<u>Mayıs 1990</u>		
Resmi	103.258.2	109.11
Ticari	31.076.6	76.61
Tasarruf	321.263.0	106.56
Toplam	<u>455.597.8</u>	104.33

Haziran 1990Resmi
Ticari
Tasarruf

Toplam

90.890.8
29.663.5
344.579.5
465.133.888.02
95.45
107.25
102.09Temmuz 1990Resmi
Ticari
Tasarruf

Toplam

108.189.1
23.567.8
352.522.7
484.279.6119.03
79.45
102.30
104.11Ağustos 1990Resmi
Ticari
Tasarruf

Toplam

123.305.9
22.642.1
357.884.3
503.832.3113.97
96.07
101.52
104.03Eylül 1990Resmi
Ticari
Tasarruf

Toplam

104.104.4
24.771.6
358.070.0
486.946.084.42
109.40
100.05
96.64Ekim 1990Resmi
Ticari
Tasarruf

Toplam

123.940.5
26.048.3
361.435.5
511.424.3119.05
105.15
100.93
105.02

Resmi Mevduat:

Resmi Mevduatın KKTC Merkez Bankası ile diğer bankalar arasındaki bölümü Tablo 9'da gösterilmiştir. Aralık 1986'dan Mayıs 1990'a kadar KKTC Merkez Bankasının payı %50'nin üzerinde iken bu oran Ekim 1990'da %38.5 olarak görülmektedir.

Tablo: 9

**KKTC Merkez Bankası ve Diğer Bankalar
Nezinde Resmi Mevduat**

Milyon ₺

Tarih	KKTC Merkez Bankası	%	Diğer Bankalar	%	Toplam
Aralık 1986	18.374.7	66.7	9.191.0	33.3	27.565.7
Aralık 1987	31.644.9	64.5	17.412.4	35.5	49.057.3
Aralık 1988	48.415.3	66.0	24.954.1	34.0	73.369.4
Aralık 1989	49.495.8	50.1	49.355.8	49.9	98.851.6
Ocak 1990	62.800.4	51.6	59.001.0	48.4	121.801.4
Şubat 1990	57.856.6	49.7	58.603.7	50.3	116.460.3
Mart 1990	41.668.4	40.0	62.507.9	60.0	104.176.3
Nisan 1990	32.284.8	34.1	62.351.0	65.7	94.635.8
Mayıs 1990	31.896.4	30.9	71.361.8	69.1	103.258.2
Haziran 1990	20.872.0	23.0	70.018.8	77.0	90.890.8
Temmuz 1990	19.442.2	18.0	88.746.9	82.0	108.189.1
Ağustos 1990	41.688.1	33.8	81.617.7	66.2	123.305.9
Eylül 1990	29.436.8	28.3	74.667.6	71.7	104.104.4
Ekim 1990	47.663.1	38.5	76.277.4	61.5	123.940.5

Plasmanlar:

Türk Lirası mevduat artış hızı ile plâsman artış hızının karşılaştırması Tablo 10'da, İskonto Senetleri ve Bankalar Plâsmanlarının dökümü ve geçmiş dönemle karşılaştırması ise tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo: 10

**Türk Lirası Mevduat Artış Hızı ile Toplam
Plasman Artış Hızının Karşılaştırması**

	Toplam ₺ Mevduat	Bir önceki Dönemle karşılaştırması %	Toplam Plasman	Milyon ₺ Bir önceki Dönemle karşılaştırması %
Aralık 1986	62.671.3		43.998.7	
Aralık 1987	111.450.1	177.83	65.986.4	149.97
Aralık 1988	170.978.1	153.41	98.354.2	149.05
Aralık 1989	344.801.0	201.66	196.967.7	200.26
Ocak 1990	386.002.0	111.94	203.703.5	103.41
Şubat 1990	399.433.4	103.47	203.569.5	99.93
Mart 1990	410.075.2	102.66	255.583.2	110.81
Nisan 1990	436.674.7	106.48	207.507.1	91.98
Mayıs 1990	455.597.8	104.33	210.035.6	101.21
Haziran 1990	465.133.8	102.09	242.591.2	115.50
Temmuz 1990	484.279.6	104.11	258.308.9	106.47
Ağustos 1990	503.832.3	104.03	255.437.2	98.88
Eylül 1990	486.946.0	96.64	283.836.5	111.11
Ekim 1990	511.424.3	105.02	288.748.7	101.73

Tablo 11

**İskonto Senetleri ve Bankalar Plasmanlarının
Sektörel Bazda ve Geçmiş Dönemle Karşılaştırması**

Milyon ₺

	Aralık 1989		Ekim 1990	
	%	Miktar	%	Miktar
Kamu Kurum ve Kuruluşları	6.6	12.950.8	2.8	8.199.4
Tarım	14.3	28.126.5	14.2	40.978.0
Taş Ocacılığı	-	-	-	1.2
Sanayi	4.7	9.326.8	4.8	13.739.4
Yük Taşımacılığı	1.2	2.384.2	1.4	4.141.0
Yurtiçi ve Yurtdışı Ticaret	46.1	90.785.8	47.4	136.974.0
Bina ve İnşaat	5.1	10.034.2	4.6	13.298.2
Turizm	4.7	9.195.2	6.7	19.223.5
Şahsi ve Mesleki Borçlar	13.0	25.750.2	13.9	40.123.7
İskonto Senetleri	4.3	8.414.0	4.2	12.070.3
	<u>100.0</u>	<u>196.967.7</u>	<u>100.0</u>	<u>288.748.7</u>

Not: Kamu Kurum ve Kuruluşları kalemi karşısında gösterilen miktar Bankamızca çeşitli sektörlerdeki kamu kurum ve kuruluşlarına Hazine Kefaleti karşılığı verilen avansları da içermektedir (Bak Tablo 2).

III BÖLÜM

EKONOMİK GELİŞMELER

EKONOMİK GELİŞMELER

1. Üretim, İstihdam ve Fiyatlar

a) Üretim artışı ve kaynakların kullanımı:

1988, 1989 ve 1990 yıllarında GSMH'nin dağılımı ve sektörel katma değerlerinin büyüme hızları Tablo 12'de cari üretici fiyatları ve Tablo 13'de sabit üretici fiyatları ile karşılaştırmalı olarak gösterilmiştir.

1977 sabit fiyatlarıyla 1988'de 6084.0 milyon ₺ olan GSMH 1989'da 6603.0 milyon ₺ ve 1990'da 6930.5 milyon ₺ olarak görülmektedir. Bu itibarla sabit fiyatlarla büyüme hızı 1989'da %8.5 olarak gerçekleşmiş ve 1990'da %4.9 olarak gerçekleşeceği tahmin olunmaktadır.

Sabit üretici fiyatları ile hesaplanan 1988, 1989 ve 1990 yılları GSYİH' sının sektör paylarına göz attığımızda her üç yılda Kamu Hizmetlerinin %20, %18.8 ve , %18.3 oranları ile ilk sırayı ve Ticaretin %18.1, %18.5 ve %18.5 oranları ile ikinci sırayı işgal ettiğini görürüz. 1988'de Tarım %12.1 oranıyla üçüncü ve Sanayi %11.7 oranıyla dördüncü sıradadır. 1989 ve 1990'da ise Sanayi %14.0 ve %13.9 oranlarıyla üçüncü sırada, Ulaştırma %11.6 ve %11.7 oranları ile dördüncü sırada ve Tarım %10.9 ve %10.0 oranlarıyla beşinci sırada yer almaktadır. Tarımın GSYİH'daki payı giderek azalırken Sanayi ile Ulaştırma ve Haberleşme sektörlerinin payları nisbi bir artış göstermiştir.

1989 ve 1990 yıllarına ait karşılaştırmalı Kaynaklar-Harcamalar Dengesi Tablo 14'tedir. Gayri Safi Milli Hasılanın Toplam Kaynaklar içindeki payı 1989'da %99.0 iken bunun 1990'da %99.5' iye yükseleceği tahmin olunmaktadır. Dış Açığın payı ise %1.0'dan %0.5'e düşecektir. Böylece toplam kaynaklarda yurtiçi kaynaklar lehine bir gelişme ile dışa bağımlılığın azalacağı beklenmektedir. 1989'da Toplam Kaynakların %15.4'ü yatırımlara ve %84.6'sı Tüketime gitmiştir. Bu oranların 1990'da aynı düzeyde kalacağı tahmin olunmuştur. Sabit Sermaye yatırımlarında Kamunun payı %29.4'den %32.6'ya yükselirken Özel Sektörün payının %70.6'dan %67.4'e düşeceği hesaplanmıştır.

Tablo: 12

G.S.M.H.'nin Dağılımı ve Sektörel Katma Değerlerin Büyüme Hızı

Sektörler	(Cari Üretici Fiyatlarıyla Milyon L.)									
	1988		1989		1990*		Büyüme Hızı		Dağılım Yüzdesi	
	1988	1989	1989	1990*	1988-1989	1989-1990*	1988	1989	1990*	
1. Tarım	54.531.4	89.613.0	132.192.6	64.3	47.5	11.4	10.0	8.8		
a) Çiftçilik	51.119.2	84.175.6	124.674.8	64.7	48.1	10.7	9.4	8.3		
b) Ormancılık	258.9	343.3	456.6	32.6	33.0	0.1	0.0	0.0		
c) Balıkçılık	3.153.3	5.094.1	7.061.2	61.5	38.6	0.6	0.6	0.5		
2. Sanayi	53.479.6	124.111.7	189.949.5	132.1	53.0	11.3	13.8	12.6		
a) Maden ve Taşocakçılığı	3.693.4	7.694.2	11.932.4	108.3	55.1	0.8	0.9	0.8		
b) İmalât Sanayii	42.082.5	101.244.9	161.266.7	140.6	59.3	8.8	11.3	10.7		
c) Elektrik-Su	7.703.7	15.172.6	16.750.4	96.9	10.4	1.6	1.6	1.1		
3. İnşaat	32.709.6	61.249.4	97.792.5	87.3	59.7	6.8	6.8	6.5		
4. Ticaret	112.418.9	209.000.6	325.493.3	85.9	55.7	23.5	23.3	21.5		
a) Toptan ve Parakente Ticaret	84.790.4	158.136.0	256.460.9	86.5	62.7	17.7	17.6	17.0		
b) Otelcilik ve Lokantacılık	27.638.5	50.864.6	69.032.4	84.0	35.7	5.8	5.7	4.5		
5. Ulaştırma- Haberleşme	37.050.9	92.034.8	153.222.8	148.4	66.5	7.7	10.2	10.2		
6. Mali Müesseseler	30.009.1	51.574.8	94.950.3	71.9	84.1	6.3	5.8	6.3		
7. Konut Gelirleri	13.290.9	17.606.9	25.659.1	32.5	45.7	2.8	2.0	1.7		
8. Serbest Meslek ve Hizmetleri	25.157.2	48.786.7	76.515.6	93.9	56.8	5.2	5.4	5.1		
9. Kamu Hizmetleri	77.626.1	131.934.5	261.672.6	70.0	98.3	16.2	14.7	17.3		
İthalât Vergileri	42.791.6	72.143.5	151.202.2	68.6	109.6	8.9	8.0	10.0		
G.S.Y.İ.H. (a.f.)	479.065.3	898.055.9	1.508.650.5	87.5	68.0	100.0	100.0	100.0		
Net Dış Alem Faktör Gelirleri	6.782.9	12.002.7	18.060.0	76.9	50.5	1.4	1.3	1.2		
G.S.M.H. (a.f.)	485.848.2	910.058.6	1.526.710.5	87.3	67.8	101.4	101.3	101.2		
* Gerçekleşme Ön Tahmini										

Kaynak : Devlet Planlama Örgütü

Tablo : 13 G.S.M.H.'nin Dağılımı ve Sektörel Katma Değerlerinin Büyüm Hızları
(1977 Üretici fiyatlarıyla Milyon İL.)

Sektörler	Büyüme Hızı			Dağılım Yüzdesi		
	1988	1989	1990*	1988	1989	1990*
1. Tarım	726.7	709.1	684.9	12.1	10.9	10.0
a) Çiftçilik	680.6	662.0	636.2	11.3	10.2	9.3
b) Ormancılık	5.0	5.7	6.4	0.1	0.1	0.1
c) Balıkçılık	41.1	41.4	42.3	0.7	0.6	0.6
2. Sanayi	700.1	912.3	950.5	11.7	14.0	13.9
a) Maden ve Taşocakçılığı	19.7	24.0	24.6	0.3	0.4	0.4
b) İmalât Sanayi	568.0	769.4	803.0	9.5	11.8	11.7
c) Elektrik ve Su	112.4	118.9	122.9	1.9	1.8	1.8
3. İnşaat	465.6	501.3	519.1	7.8	7.7	7.6
4. Ticaret	1.087.4	1.207.0	1.268.0	18.1	18.5	18.5
a) Toptan ve Perakente Ticaret	950.8	1.066.3	1.123.4	15.8	16.4	16.4
b) Otelcilik ve Lokantacılık	136.6	140.7	144.6	2.3	2.1	2.1
5. Ulaştırma-Haberleşme	094.6	753.8	800.6	11.6	11.6	11.7
6. Mali Müesseseler	266.3	287.5	301.2	4.4	4.4	4.4
7. Konut Gelirleri	360.3	369.4	379.5	6.0	5.7	5.5
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	214.2	235.7	243.8	3.5	3.6	3.6
9. Kamu Hizmetleri	1.197.8	1.227.7	1.253.0	20.0	18.8	18.3
İthalât Vergileri	286.1	312.1	447.9	4.8	4.8	6.5
G.S.Y.İ.H. (a.f.)	5.999.1	6.515.9	6.848.5	100.0	100.0	100.0
Net Dış Alem Faktör Geliri	84.9	87.1	82.0	1.4	1.3	1.2
G.S.M.H. (a.f.)	6.084.0	6.603.0	6.930.5	101.4	101.3	101.2

* Gerçekleşme Ön tahmini

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü

Tablo : 14

Kaynaklar - Harcamalar Dengesi

	Milyon TL					
	1989		1990*		Değişme %	
	Cari Fiyatlarla	1977 Sabit Fiyatlarıyla	Cari fiyatlarla	1977 Sabit fiyatlarıyla	Cari	Sabit
I. TOPLAM KAYNAKLAR	919.570.2	6.672.0	1.534.802.5	6.967.2	66.9	4.4
(1) G.S.M.H. (a.f.)	910.058.6	6.603.0	1.526.710.5	6.930.5	67.8	5.0
(a) G.S.Y.I.H.	898.055.9	6.515.9	1.508.650.5	6.848.5	68.0	5.1
(b) Net Dış Alem Faktör Geliri	12.002.7	87.1	18.060.0	82.0	50.5	-5.9
(2) Dış Açık	9.511.6	69.0	8.092.0	36.7	-14.9	-46.8
II. TOPLAM YATIRIMLAR	141.867.3	1.029.3	236.111.9	1.071.8	66.4	4.1
(1) Sabit Sermaye	129.204.9	937.4	214.662.9	974.5	66.1	4.0
(a) Kamu	38.015.4	275.8	69.908.3	317.4	83.9	15.1
(b) Özel	91.189.5	661.6	144.754.6	657.1	58.7	-0.7
(2) Stok Değişmeleri	12.662.4	91.9	21.449.0	97.3	69.4	5.9
(a) Kamu	4.719.1	34.2	8.579.6	38.9	81.8	13.7
(b7) Özel	7.943.3	57.7	12.869.4	58.4	62.0	1.2
III. TOPLAM TÜKETİM	777.702.9	5.642.7	1.298.690.6	5.895.4	67.0	4.5
(1) Kamu Tüketimi	169.992.7	1.233.4	310.203.2	1.408.2	82.5	14.2
(2) Özel Tüketim	607.710.2	4.409.3	988.487.4	4.487.2	62.1	1.8
IV. TOPLAM YURTIÇİ TAŞAR-RUFLARI	132.355.7	960.3	228.019.9	1.035.1	72.3	7.8
					14.5	15.0
					101.1	100.5
					100.0	100.0
					98.7	98.8
					1.3	1.2
					1.1	0.5
					15.6	15.5
					14.2	14.1
					4.2	4.6
					10.0	9.5
					1.4	1.4
					0.5	0.6
					0.9	0.8
					85.5	85.0
					18.7	20.3
					66.8	64.7

* Gerçekleşme Ön tahmini

Kaynak: Devlet Plânlama Örgütü

b) İstihdam:

1988, 1989 ve 1990 yıllarında istihdamın Sektörel dağılımı karşılaştırmalı olarak tablo 15'te verilmiştir. Her üç yılda Tarım yaklaşık %28 payla birinci sırayı işgal etmekte bunu yaklaşık %22 payla Kamu Hizmetleri ve %11 payla Sanayi Sektörü izlemektedir. İstihdamın dağılımında İnşaatın payı %10.5 ve Ticaret-Turizm'in payı %9.5 olarak görülmektedir. Yıllık ortalama işsiz sayısında sürekli bir düşüş gözlenmektedir.

Tablo 15

İstihdamın Sektörel Dağılımı ve Nüfus

Sektörler	1988		1989		1990*	
	Sayı	Toplam Çalışan Nüfus Oranı %	Sayı	Toplam Çalışan Nüfus Oranı %	Sayı	Toplam Çalışan Nüfus Oranı %
1. Tarım	19600	28.9	19345	27.6	19093	27.0
2. Sanayi	7127	10.5	7919	11.3	8040	11.3
a) Madencilik ve Taşocakçılığı	-	-	-	-	-	-
b) İmalât Sanayii	5960	8.8	6730	9.6	6338	9.6
c) Elektrik-Su	1167	1.7	1189	1.7	1202	1.7
3. İnşaat	6992	10.4	7396	10.5	7590	10.7
4. Ticaret-Turizm	6261	9.2	6552	9.4	6703	9.5
a) Toptan ve Perakente Ticaret	4691	6.9	4948	7.1	5067	7.1
b) Otelcilik-Lokantacılık	1570	2.3	1604	2.3	1636	2.3
5. Ulaştırma-Haberleşme	5232	7.7	5538	7.9	5774	8.1
6. Mali Müesseseler	1767	2.6	1866	2.7	1929	2.7
7. Serbest Meslek ve Hizmetler	5507	8.1	5904	8.4	6049	8.5
8. Kamu Hizmetleri (KİT ve Belediyeler dahil)	15247	22.6	15521	22.2	15756	22.2
Toplam Çalışan Nüfus	67733	100.0	70041	100.0	70934	100.0
İşsiz Sayısı	908		778		395	
Toplam Nüfus	167256		169272		171469	

* Gerçekleşme Tahmini

Kaynak: Devlet Plânlama Örgütü

c) Fiyat Hareketleri ve Ücretler

1986-1989 yılları ile 1990 yılının ilk onbir ayındaki fiyat hareketleri karşılaştırılmalı olarak Tablo 16'da verilmiştir. Devlet Planlama Örgütüncce yeni bir tüketim harcamaları anketi yapılmış ve bu anket sonucu belirlenen eğilimlere göre ağırlıklı, yeni bir tüketim kalıbı hazırlanarak 1 Ocak 1988'den itibaren baz olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Hayat pahalılığı 1984'de %70.72, 1985'de %43.04, 1986'da %48.09, 1987'de %43.01, 1988'de 62.57 ve 1989'da %51.81 olarak saptanmış olup bunun mal ve hizmet gruplarına göre dağılımı Tablo 17'de gösterilmektedir.

Yüksek enflasyonist ortamda maaş ve ücretlerin satın alma gücünü korumak düşüncesiyle 1983 yılından beri eşel mobil sistemi uygulanmaktadır. 1985 yılı sonuna kadar her dört ay sonundaki hayat pahalılığı artışı dikkate alınarak maaş ve ücretlere yansıtılan artışlar 1986 yılından itibaren her üç ve 1.4.1990 dan itibaren her iki aydaki duruma göre ayarlanmaya başlanmıştır.

Bakanlar kurulu 7/1989 sayılı Kamu Görevlileri Yasasının 121. maddesi uyarınca ödenmekte olan aylık maaş ve ücretlerin 1.5.1990 tarihinden geçerli olmak üzere her ayın ilk mesai günü peşin olarak ödenmesini karara bağladı.

Asgari Ücret Saptama Komisyonunda alınan tavsiye kararları uyarınca asgari ücret,

1 Ocak 1987'den itibaren ayda	90.000.-TL
1 Ocak 1988'den itibaren ayda	121.000.-TL
1 Ocak 1989'dan itibaren ayda	205.000.-TL
1 Ocak 1990'dan itibaren ayda	340.500.-TL
1 Ocak 1991'den itibaren ayda	520.000.-TL

olarak saptanmıştır.

Tablo: 16

Hayat Pahalılığı

	1986 %	1987 %	1988 %	1989 %	1990 %
Ocak	7.10	3.18	8.08	5.71	6.44
Şubat	11.54	4.43	17.09	14.07	16.89
Mart	19.01	9.05	24.11	16.47	20.82
Nisan	19.15	10.00	26.58	20.78	25.02
Mayıs	20.69	11.35	28.53	24.09	28.30
Haziran	21.07	17.12	31.45	25.17	32.22
Temmuz	31.75	19.33	36.44	32.82	35.44
Ağustos	36.47	19.77	44.73	40.43	50.99
Eylül	36.68	24.43	48.11	41.73	58.19
Ekim	38.81	34.54	53.54	43.97	61.98
Kasım	41.48	38.40	57.86	47.98	65.63
Aralık	48.09	43.01	62.57	51.81	

Kaynak: Devlet Plânlama Örgütü

Tablo 17

Hayat Pahalılığının Mal ve Hizmet Gruplarına
Göre Dağılımı

	1984 %	1985 %	1986 %	1987 %
Yiyecek ve içecek	45.48	16.89	30.83	19.63
Ev ve ev masrafı	6.70	5.03	3.23	6.11
Giyim	5.53	12.34	7.74	7.68
İlaç ve Tıp	0.62	0.46	0.41	0.39
Eğitim	0.60	0.33	0.11	0.47
Taşıt	6.36	3.93	1.45	3.47
Hizmetler	1.32	1.25	1.34	0.79
Eğlence ve Okuma	0.93	0.35	0.92	0.66
Sigara	3.03	2.31	1.88	3.63
Şahsi Harcamalar	0.15	0.15	0.18	0.18
Toplam	<u>70.72</u>	<u>43.04</u>	<u>48.09</u>	<u>43.01</u>

1 Ocak 1988 den itibaren yeni döküm uygulanmıştır, şöyleki:

	1988 %	1989 %	1990 (Ocak-Kasım) %
Gıda	27.53	27.87	23.08
Giyim	5.57	5.66	6.33
Ev Eşyası	6.49	3.10	4.82
Sağlık ve Kişisel Bakım ile ilgili Harcamalar	3.36	2.21	2.29
Ulaştırma ve Haberleşme	9.62	6.96	19.46
Kültür, Eğitim ve Eğlence	4.78	1.66	3.56
Konut ve Konut ile ilgili Harcamalar	3.15	2.88	4.00
Sigara	2.07	1.47	2.09
Toplam	<u>62.57</u>	<u>51.81</u>	<u>65.63</u>

Kaynak: Devlet Plânlama Örgütü.

2. Mali ve Parasal Gelişmeler

a) Mali Gelişmeler

Bütçe harcamaları 1986'da 70.5 milyar ₺ 1987'de 106.1 milyar ₺, 1988'de 150.7 milyar ₺ 1989'da ise 257.4 milyar ₺ olarak gerçekleşmiştir. Bu harcamaların yerel gelir katkısında 1986'da %47.2, 1987'de %55.6, 1988'de %72.5 ve 1989'da %76.0 oranlarıyla, istikrarlı bir gelişme kaydedilmiştir. Yerel gelirleri G.S.M.H. ile karşılaştırdığımızda yerel gelirlerin G.S.M.H.'ya oranının 1987'de %24.4 ve 1988 ve 1989 yıllarında sıra ile %22.5 ve %21.5 olduğunu görürüz (Tablo 18 ve 19).

1989 yılı sonu itibarıyla birikmiş bütçe açıkları 117.1 milyar ₺'na baliğ olmuştur (Tablo 20).

Bütçe açıklarına karşılık T.C. Ziraat Bankasından sağlanan krediler, faizler dahil 1989 yılı sonunda 371.3 milyar ₺ tutarındadır. 1987 yılından sonra T.C. Ziraat Bankasından borç alınmamış, bütçe açıkları iç borçlanmalarla karşılanmıştır (Tablo 21).

G.S.M.H. ile Karşılaştırmalı Bütçe Analizi

1986 - 1990

Milyar ₺

Tablo: 18

	1986				1987				1988				1989				1990	
	Gerçekleşme	G.S.M.H. Yüzdesi	Gerçekleşme	G.S.M.H. Yüzdesi	Gerçekleşme	G.S.M.H. Yüzdesi	Gerçekleşme	G.S.M.H. Yüzdesi	Gerçekleşme	G.S.M.H. Yüzdesi	Gerçekleşme	G.S.M.H. Yüzdesi	Gerçekleşme	G.S.M.H. Yüzdesi	Gerçekleşme	G.S.M.H. Yüzdesi	Gerçekleşme	(11 aylık)
I. Bütçe Yerel Gelirleri	33.3	17.1	59.0	24.4	109.2	22.5	195.7	21.5	338.4	195.7	21.5	338.4	195.7	21.5	338.4	195.7	21.5	338.4
1. Vergi Gelirleri	26.3	13.5	48.2	16.7	90.7	18.7	163.0	17.9	290.7	163.0	17.9	290.7	163.0	17.9	290.7	163.0	17.9	290.7
a) Dolaysız Vergiler	14.5	7.4	26.2	9.1	47.2	9.7	84.4	9.3	144.6	84.4	9.3	144.6	84.4	9.3	144.6	84.4	9.3	144.6
b) Dolaylı Vergiler	11.8	6.0	22.0	7.6	43.5	8.9	78.6	8.6	146.1	78.6	8.6	146.1	78.6	8.6	146.1	78.6	8.6	146.1
2. Diğer Gelirler	7.0	3.6	10.8	3.7	18.5	3.8	32.7	3.6	47.7	32.7	3.6	47.7	32.7	3.6	47.7	32.7	3.6	47.7
II. Bütçe Giderleri	70.5	36.1	106.1	36.7	150.7	31.0	257.4	28.3	419.9	150.7	31.0	257.4	28.3	419.9	150.7	31.0	257.4	419.9
1. Cari Giderler	58.0	29.7	83.9	29.0	131.1	27.0	214.7	23.6	370.2	131.1	27.0	214.7	23.6	370.2	131.1	27.0	214.7	370.2
a) Personel Giderleri	27.7	14.2	39.0	13.5	65.7	13.5	108.1	11.9	169.7	65.7	13.5	108.1	11.9	169.7	65.7	13.5	108.1	169.7
b) Diğer Cari Giderler	4.8	2.5	6.9	2.4	10.2	2.1	21.0	2.3	42.1	10.2	2.1	21.0	2.3	42.1	10.2	2.1	21.0	42.1
c) Transferler	25.5	13.0	38.0	13.1	55.2	11.4	85.6	9.4	158.4	55.2	11.4	85.6	9.4	158.4	55.2	11.4	85.6	158.4
- Sosyal	15.5	7.9	25.3	8.7	36.9	7.6	64.6	7.1		36.9	7.6	64.6	7.1		36.9	7.6	64.6	
- Diğer	10.0	5.1	12.7	4.4	18.4	3.8	21.0	2.3		18.4	3.8	21.0	2.3		18.4	3.8	21.0	
2. Savunma Giderleri	5.0	2.6	6.0	2.1	8.6	1.8	12.6	1.4	21.8	8.6	1.8	12.6	1.4	21.8	8.6	1.8	12.6	21.8
3. Yatırımlar	7.5	3.8	16.2	5.6	11.0	2.3	30.1	3.3	27.9	11.0	2.3	30.1	3.3	27.9	11.0	2.3	30.1	27.9
III. Dış Yardım ve Borçlanmalar	37.2	19.1	47.1	16.3	42.0	8.6	61.7	6.8	81.5	42.0	8.6	61.7	6.8	81.5	42.0	8.6	61.7	81.5
- Dış Yardımlar	14.6	7.5	26.9	9.3	22.1	4.5	37.7	4.1	38.8	22.1	4.5	37.7	4.1	38.8	22.1	4.5	37.7	38.8
- Borçlanmalar (Açık)	22.6	11.6	20.2	7.0	19.4	4.0	24.0	2.6	42.7	19.4	4.0	24.0	2.6	42.7	19.4	4.0	24.0	42.7

Kaynak: Ekonomi ve Maliye Bakanlığı
Devlet Plânlama Örgütü

Not: G.S.M.H. 1986 195.1
1987 289.1
1988 485.8
1989 910.1

Tablo: 20

Yıllar İtibariyle Bütçe Açıkları

	Bütçe Açığı	Milyar ₺ G.S.M.H. Yüzdesi
1975 yılı açığı	0.1	8.6
1976 yılı açığı	0.2	5.8
1977 yılı açığı	0.3	7.2
1978 yılı açığı	0.3	5.5
1979 yılı açığı	0.7	7.8
1980 yılı açığı	1.5	8.8
1981 yılı açığı	2.0	8.3
1982 yılı açığı	2.9	8.3
1983 yılı açığı	3.7	7.9
1984 yılı açığı	6.8	9.2
1985 yılı açığı	12.5	9.9
1986 yılı açığı	22.6	11.6
1987 yılı açığı	20.1	7.0
1988 yılı açığı	19.4	4.0
1989 yılı açığı	24.0	2.7
1989 sonu birikmiş bütçe açığı	117.1	
1990 Yılı 11 aylık bütçe açığı	42.7	

Kaynak: Ekonomi ve Maliye Bakanlığı
Devlet Plânlama Örgütü

Tablo: 21

T.C. Ziraat Bankasından sağlanan Kredilerin
(faizler hariç) yıllar itibariyle dökümü

	Milyar ₺
1975	0.1
1976	0.1
1977	0.1
1978	0.3
1979	0.4
1980	1.4
1981	2.0
1982	3.0
1983	5.3
1984	6.4
1985	8.8
1986	18.0
1987	10.0
1988	-
1989	-
	<hr/>
	55.9
1989 Sonu İtibariyle faiz	<hr/>
	315.4
	<hr/>
	371.3
	<hr/>

Kaynak: Ekonomi ve Maliye Bakanlığı
Devlet Plânlama Örgütü

b) Parasal Gelişmeler

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti arasında imzalanan Ekonomik İşbirliği Protokolünün Para, Kambiyo, Bankacılık Bölümü altında yer alan maddeler peyder pey uygulama alanına konulmaktadır.

26/1987 sayılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bankalar (Değişiklik) Yasası 1 Haziran, 1987, 35/1987 sayılı yeni Merkez Bankası Yasası 26 Haziran 1987 ve 22/1987 sayılı Para ve Kambiyo İşleri (Değişiklik) Yasası ise 1 Kasım 1987 tarihinden itibaren yürürlüğe konmuştur. 22/1987 sayılı yasa ile değişik şekliyle 38/1982 sayılı Para ve Kambiyo İşleri Yasası altında verilen yetkilere dayanılarak Bakanlar kurulunca yapılan Para ve Kambiyo İşleri Tüzüğü de 2 Kasım 1987 tarih ve 116 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak aynı gün yürürlüğe girmiştir. Bu cümleden olmak üzere 48/1990 sayılı Offshore Bankacılık Hizmetleri Yasası 26 Kasım, 1990 tarih ve 117 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış ve yürürlüğe girmiştir.

3. Ticaret, Pazarlama ve Ödemeler Dengesi

a) Ticaret ve Pazarlama

Toptan ve perakende ticaret KKTC Ekonomisinde önemli bir yer işgal etmektedir.

Bu sektörden doğan katma değer cari fiyatlarla 1987'de 51468.5 milyon ₺ 1988'de 84780.4 milyon ₺ 1989'da 158136.0 milyon ₺ olarak gerçekleşmiş ve 1990'da 2564460.9 milyon ₺ olarak tahmin olunmuştur. İstihdam açısından bakıldığında toptan ve perakende ticaret sektöründe çalışanlar 1987'de 4651, 1988'de 4691, 1989'da 4948 ve 1990'da 5067 olarak saptanmıştır. Bu suretle kişi başına katma değer 1987'de 11.1 milyon ₺, 1988'de 18.1 milyon ₺, 1989'da 31.9 milyon ₺ ve 1990'da 50.6 milyon ₺ şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Tablo 22 incelendiğinde 1981-1989 yılları itibarıyla dışalımın %41-46 arasındaki bölümünün Türkiye'den ve %54-59 arasındaki bölümünün diğer ülkelerden, dış satımın ise %12.22 arasındaki bölümünün Türkiye'ye %78-88 arasındaki bölümünün ise diğer ülkelere yapıldığını görürüz.

Dış alımlarımızda Türkiye birinci sırayı alırken onu Birleşik Krallık, Birleşik Krallık dışındaki Avrupa Ortak Pazar Ülkeleri ve Uzak Doğu Ülkeleri izlemiştir, dış satımlarımızda ise en büyük pay Birleşik Krallığa daha sonra Türkiye ve diğer Avrupa Ortak Pazar Ülkelerine gitmiştir. (Tablo 23).

Tarım Ürünleri dış satımlarımızın %51 ve %71 arasında değişen bir oranını oluştururken %28 ile %48 arasında değişen bir oranı da sanayi ürünlerinden oluşmuştur. Dış alımda ise yaklaşık %10 tarımsal ürünlere karşılık %90 sanayi ve mineral ürünleri görülmektedir. (Tablo 24 ve 25).

Dış ticaret açığımız dolar bazında yılda 207 milyon ABD \$'na yükselmiştir. 1979-1989 döneminde dış satımın dış alımı karşılama oranının %21 ve %47 arasında değiştiği görülmektedir (Tablo 26).

Dış ticaretimizin gelişmesinde ulaşım ve haberleşme en büyük etkenlerdendir. Politik ve ekonomik nedenlerle KKTC deniz ve hava limanlarına uluslararası ticarete mevcut koşulların gerektirdiği şekilde düzenli uçak ve gemi seferleri yapılamamaktadır. Dış dünya ile haberleşme imkanlarımız da arzu edilen düzeyde değildir. Bütün bunlara karşın çok sayıda yabancı ülke ile ticari ilişkiler tesis edilmiş olup durumun iyileştirilmesi yönünde çalışmalar sürdürülmektedir.

b) Ödemeler Dengesi

1987, 1988 ve 1989 yıllarında ticaret açığı 166-207 milyon ABD doları dolaylarında seyretmiş ve 1990'da 281 milyon ABD \$ olarak tahmin olunmuştur. (Tablo 27)

Genelde dış satımlarımız dış alımlarımızın yüzde 31'ini karşılayabilmiştir. 1979-1990 dönemi dış ticaretini gösteren Tablo 26 incelendiğinde en iyi performansın, ihracatın ithalatın %47.1'ini karşıladığı 1980 yılında en kötü performansın ise ithalatın sadece %20.9'unu karşılayabildiği 1990 yılında olduğu görülür.

Görünmeyen işlemlerde Turizmin katkısı 1988'de 118.0 milyon ABD dolarına 1989'da 154.9 milyon ABD dolarına ve 1990'da 218.8 milyon ABD dolarına yükselmiştir. Diğer görünmeyenlerin de katkısıyla Cari İşlemler Dengesindeki açık 1988 yılında 8.8 milyon ABD dolarından 1989 yılında 4.5 milyon ABD dolarına ve 1990'da 2.9 milyon ABD dolarına düşmüştür. 1989 yılında KKTC'ye gelen turist sayısı 274073 rakamı ile en yüksek düzeydedir. Bunun %78.3'ü Türkiyeden 21.7'si ise diğer ülkelerdendir. (Tablo 28).

Diğer görünmeyen işlemler kalemi yurt dışından gelen havale, Türk Barış Gücünün Kıbrıstaki harcamaları ve Birleşmiş Milletler Barış Gücü ile İngiliz Üs Bölgesinde çalışanların kazançlarından, sivil uçak kiralanması için yapılan ödemeler, yabancı ülkelerde okuyan öğrencilerin masrafları, yabancı ülkelerde tedavi olanların harcamaları ve Hükümet görevlileri ile dış temsilciliklerin harcamaları çıktıktan sonra kalan miktarı göstermektedir.

Tablo: 22

K.K.T.C.'nin Türkiye ve Diğer Ülkelerle olan Dış Ticareti
1981 - 1990

Milyon ABD \$

Yıllar	D i ş A l ı m			D i ş S a t ı m			Toplam
	Türkiye %	Diğer Ülkeler	%	Türkiye %	Diğer Ülkeler	%	
1981	44.2	59.9	57.5	7.1	29.8	80.8	36.9
1982	49.5	70.4	58.7	7.3	32.2	81.5	39.5
1983	65.3	80.0	55.0	6.5	34.2	83.9	40.7
1984	61.5	74.8	54.9	8.4	30.4	78.4	38.8
1985	65.1	77.9	54.5	5.4	40.9	88.3	46.3
1986	70.1	83.1	54.2	7.7	44.3	85.2	52.0
1987	94.3	126.7	57.3	7.9	47.2	85.7	55.1
1988	101.9	116.2	53.3	6.3	46.1	88.0	52.4
1989	112.5	149.9	57.1	9.2	46.0	82.5	55.2
1990 (Ocak- Ağustos)	94.0	154.1	62.1	5.5	46.3	89.4	51.8

Kaynak: Ticaret ve Sanayi Bakanlığı
Devlet Plânlama Örgütü

Tablo: 23

Ülkeler İtibariyle Dış Ticaret
1986 - 1990

Ülkeler	Milyon ABD \$															
	1987		1988		1989		1990 (Ocak-Ağustos)									
	Dış alım Değer	%	Dış alım Değer	%	Dış alım Değer	%	Dış alım Değer	%	Dış alım Değer	%						
I. Türkiye	94.9	42.9	8.4	15.2	112.5	42.9	9.2	16.7	94.0	37.9	5.5	10.6				
II. Diğer Ülkeler	126.1	57.1	46.7	84.8	149.9	57.1	46.0	83.3	154.1	62.1	46.3	89.4				
1. Birleşik Krallık	31.3	14.2	36.7	66.6	32.6	15.0	37.5	71.6	49.6	18.9	35.2	63.8				
2. Diğer AET ülkeleri	40.8	18.5	4.8	8.7	31.7	14.5	5.0	9.5	45.1	17.2	5.0	9.0				
3. Orta Doğu İslâm Ülkeleri	3.3	1.5	3.5	6.4	5.1	2.3	1.9	3.6	4.2	1.6	3.4	6.2				
4. Uzak Doğu Ülkeleri	33.8	15.3	-	-	24.9	11.4	-	-	29.5	11.2	-	-				
5. Diğer	16.9	7.6	1.7	3.1	21.9	10.1	1.7	3.3	21.5	8.2	2.4	4.3				
Toplam	221.0	100.0	55.1	100.0	218.1	100.0	52.4	100.0	262.4	100.0	41.7	100.0	248.1	100.0	51.8	100.0

Kaynak : Ticaret ve Sanayi Bakanlığı
Devlet Planlama Örgütü

Dişatımın Yapısı
1986 - 1990

Tablo : 24

Milyon ABD \$

Grup	1986					1987					1988					1989					1990				
	%					%					%					%					%				
1. Tarım Ürünleri	36.9	71.0	31.1	56.5	29.4	56.1	30.2	54.7	30.2	51.0	30.2	54.7	30.2	51.0	30.2	54.7	30.2	51.0	30.2	54.7	30.2	51.0			
a) Narenciye	28.5	54.8	22.5	40.8	23.9	45.6	21.6	39.1	20.7	35.0	21.6	39.1	20.7	35.0	21.6	39.1	20.7	35.0	21.6	39.1	20.7	35.0			
b) Patates	3.8	7.3	2.3	4.2	2.4	4.6	1.7	3.1	2.1	3.5	1.7	3.1	2.1	3.5	1.7	3.1	2.1	3.5	1.7	3.1	2.1	3.5			
c) Canlı Hayvanlar	2.3	4.4	1.8	3.3	0.8	1.5	0.3	0.5	7.4	12.5	0.3	0.5	7.4	12.5	0.3	0.5	7.4	12.5	0.3	0.5	7.4	12.5			
d) Diğer Tarım Ürünleri	2.3	4.4	4.5	8.2	2.3	4.4	6.6	12.0	28.7	48.4	6.6	12.0	28.7	48.4	6.6	12.0	28.7	48.4	6.6	12.0	28.7	48.4			
2. Sanayi Ürünleri	14.7	28.3	23.5	42.6	22.6	43.1	24.6	44.6	7.5	12.7	24.6	44.6	7.5	12.7	24.6	44.6	7.5	12.7	24.6	44.6	7.5	12.7			
a) İşlenmiş Tarım Ürünleri	4.9	9.4	6.9	12.5	3.9	7.4	6.8	12.3	18.7	35.7	6.8	12.3	18.7	35.7	6.8	12.3	18.7	35.7	6.8	12.3	18.7	35.7			
b) Diğer Sanayi Ürünleri	9.8	18.9	16.6	30.1	18.7	35.7	17.8	32.3	0.4	0.8	17.8	32.3	0.4	0.8	17.8	32.3	0.4	0.8	17.8	32.3	0.4	0.8			
3. Mineraller	0.4	0.7	0.5	0.9	0.4	0.8	0.4	0.7	0.4	0.8	0.4	0.7	0.4	0.8	0.4	0.7	0.4	0.8	0.4	0.7	0.4	0.8			
TOPLAM	52.0	100.0	55.1	100.0	52.4	100.0	55.2	100.0	59.3	100.0	55.2	100.0	59.3	100.0	55.2	100.0	59.3	100.0	55.2	100.0	59.3	100.0			

Kaynak: Ticaret ve Sanayi Bakanlığı
Devlet Plânlama Örgütü

Tablo: 25

Mal Gruplarına Göre Dış Alım
1986-1989

G r u p	Milyon ABD \$				
	1986	1987	1988	1989	1990 (Gerçekleşme tahmini)
1. Yiyecek ve Canlı Hayvan	16.1	19.7	19.9	25.5	27.3
2. İçkiler ve Tütün	7.3	12.5	10.8	7.5	14.3
3. Yakıttan gayri yanmayan hammadde	3.3	3.5	5.4	6.3	6.8
4. Mineral yakıtlar, yağlayıcı madde ve ilgili olanlar	11.3	18.2	20.1	18.2	41.2
5. Hayvan ve Sebze yağları	1.0	1.4	1.8	1.4	2.7
6. Kimyevi Maddeler	13.2	15.7	15.9	17.6	26.2
7. Hammaddesine göre tasnif edilenler	49.3	64.8	66.3	87.0	98.1
8. Makine ve Nakliye Araçları	37.8	65.6	57.0	72.8	96.0
9. Çeşitli Mamuller	13.9	19.6	20.9	26.2	27.9
TOPLAM	153.2	221.0	218.1	262.5	340.5
	%	%	%	%	%
	10.5	8.9	9.1	9.7	8.0
	4.8	5.7	5.0	2.9	4.2
	2.1	1.6	2.5	2.4	2.0
	7.4	8.2	9.2	6.9	12.1
	0.6	0.6	0.8	0.5	0.8
	8.6	7.1	7.3	6.7	7.7
	32.2	29.3	30.4	33.2	28.8
	24.7	29.7	26.1	27.7	28.2
	9.1	8.9	9.6	10.0	8.2
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Kaynak: Ticaret ve Sanayi Bakanlığı
Devlet Planlama Örgütü

Tablo: 26

Dış Ticaret
1979-1990

Milyon ABD \$

Yıllar	Dış Alım	Dış Satım	Açık	Dışsatımın Dışalımı Karşılama Oranı
1979	90.8	35.8	55.0	%39.4
1980	94.4	44.5	49.9	%47.1
1981	104.1	36.9	67.2	%35.4
1982	119.9	39.5	80.4	%32.9
1983	145.3	41.0	104.3	%28.2
1984	135.6	38.4	97.2	%28.3
1985	141.7	45.8	95.9	%32.3
1986	153.2	52.0	101.2	%33.9
1987	221.0	55.1	165.9	%24.9
1988	218.1	52.4	165.7	%24.0
1989	262.5	55.2	207.3	%21.0
1990 (Ocak-Ağustos)	248.1	51.8	196.3	%20.9

Tablo: 27

Ödemeler Dengesi

Milyon ABD \$

	1988	1989	1990*	Değişme %	
				1988-89	1989-90*
I. Cari İşlemler					
A. Dış Ticaret					
1. Dışsatım	52.4	55.2	59.3	5.3	7.4
2. Dış alım	218.1	262.5	340.5	20.3	29.7
Dış Ticaret Dengesi	-165.7	-207.3	-281.2	25.1	35.6
B. Görünmeyen İşlemler					
1. Turizm (net)	118.0	154.9	218.8	31.3	41.3
2. Diğer Görünmeyenler (net)	38.9	47.9	59.5	23.1	24.2
Görünmeyen İşlemler Dengesi	156.9	202.8	278.3	29.2	37.2
Cari İşlemler Dengesi	-8.8	-4.5	-2.9	-48.9	-35.6
II. Sermaye Hareketleri					
1. TC Yardım ve Kredileri	10.9	15.6	20.0	43.1	28.2
2. Diğer Dış Yardımlar	5.8	4.3	4.5	-25.9	4.6
3. Bedelsiz Dışalım	61.9	103.9	150.1	67.8	44.5
4. Kısa Vadeli Diğer Sermaye Hareketleri	-40.4	-87.7	-132.0	17.1	50.5
Sermaye Hareketleri Dengesi	38.2	36.1	42.6	-5.5	18.0
Genel Denge	29.4	31.6	39.7	7.5	25.6
III. Rezerv Hareketleri (- Artış +Azalış)	-33.0	-29.8	-38.6	-9.7	29.5
IV. Net Hata ve Noksan	3.6	-1.8	-1.1	-50.0	-38.9

Kaynak: Devlet Plânlama Örgütü

* Gerçekleşme Tahmini

Tablo: 28

Türkiye ve Diğer Ülkelerden Gelen Turistler
1978 - 1990

Yıllar	T.C.den Turist	% Payı	Diğer Ülkelerden Turist	% Payı	Toplam
1978	104738	92.8	8172	7.2	112910
1979	95115	87.7	13286	12.3	108401
1980	69808	82.6	14703	17.4	84511
1981	62660	80.2	15474	19.8	78134
1982	65018	74.2	20611	25.8	87629
1983	78467	79.3	20467	20.7	98934
1984	93413	82.4	19905	17.6	113318
1985	103791	83.0	21284	17.0	125075
1986	107064	80.0	26766	20.0	133830
1987	147965	80.3	36372	19.7	184337
1988	173599	75.6	55907	24.4	229506
1989	214566	78.3	59507	21.7	274073
1990 (Ocak-Kasım)	228115	80.6	54772	19.4	282887

Kaynak: Ulaştırma Bayındırlık ve Turizm Bakanlığı
Devlet Planlama Örgütü

IV BÖLÜM

**MERKEZ BANKASININ 30 EYLÜL 1990
İTİBARIYLA DOKUZ AYLIK HESAPLARI**

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ MERKEZ BANKASININ
30.9.1990 TARİHLİ BİLANÇOSU

Milyon L

Aktif	1990		1989	
	Eylül	Aralık	Eylül	Aralık
Döner Değerler (1)	291.559.4	201.367.0		
Krediler (2)	18.106.3	21.026.3		
Bina ve Teçhizat (3)	821.8	763.0		
Diğer Aktifler (4)	10.537.0	2.719.1		
	321.024.5	225.875.4		
Pasif				
Hazine Cari Hesabı (5)	27.862.6			48.300.4
Mevduat (6)	71.070.1			69.531.8
Mevduat Munzam Kar. (7)	112.026.2			75.448.5
Fonlar (8)	9.835.5			7.573.2
Diğer Pasifler (9)	57.682.2			976.6
Öz Kaynaklar (10)	42.547.9			24.044.9
	321.024.5	225.875.4		225.875.4

Tablo 30

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ MERKEZ BANKASI'NIN
1.1.1990-30.9.1990 DÖNEMİ KAR VE ZARAR HESABI

Milyon ₺

GİDER	1990		1989	
	1.1.90-30.9.90	1.1.89-31.12.89	1.1.89-31.12.89	1.1.89-31.12.89
Personel Giderleri (11)	919.8	810.9		
İdari Giderler (12)	1.866.2	6.231.3		
Verilen Faizler (13)	16.347.0	10.942.6		
Verilen Komisyonlar	191.2	90.3		
Amortismanlar	34.4	40.5		
Faiz Farkı Fonu	-	3.500.0		
Sair Giderler	28.6	49.3		
Kâr	16.856.2	5.562.2		
	36.243.4	27.226.9		
GELİR	1.1.90-30.9.90		1.1.89-31.12.89	
Alınan Faizler (14)	34.883.4	25.896.2		
Alınan Komisyonlar (15)	808.6	715.8		
Kambiyo İşleri Gelirleri	506.2	541.4		
Sair Gelirler	45.2	73.5		
	36.243.4	27.226.9		
	36.243.4	27.226.9		

HESAPLAR HAKKINDA AÇIKLAMALAR

	1990 <u>Eylül</u>	Milyon TL 1989 <u>Aralık</u>
(1) DÖNER DEĞERLER	11.379.0	6.592.0
Kasa	0.3	-
Yoldaki Paralar	536.4	-
Altın kasası	16.355.8	14.751.4
Efektif Deposu		
(Dolar Karşılıkları 31.12.89'da 6.388.478 30.9.1990'da 5.988.152 ABD Dolarıdır)		
Hariçteki Bankalar (TL)	26.661.2	4.566.7
Hariçteki Bankalar (Yabancı Para)	236.626.7	175.456.9
(Dolar Karşılıkları 31.12.89'da 75.986.279 30.9.1990'da 86.412.867 ABD Dolarıdır)		
	<u>291.559.4</u>	<u>201.367.0</u>
(2) KREDİLER		
Hazineye Kısa Vadeli Avans	-	-
Hazine Kefaletini Haiz Bonolar Üzerine Avans	9.215.2	12.950.8
İhracat Senetleri üzerine Avans	.35.0	88.9
Küçük Sanat Erbabı Senetleri Üzerine Avans	2.967.1	2.288.8
Ticaret Senetleri Üzerine Avans	-	445.6
Sanayi Senetleri Üzerine Avans	.553.0	2.028.2
Tarım Senetleri Üzerine Avans	.402.5	286.8
Turizm Senetleri Üzerine Avans	4.933.5	2.937.2
	<u>18.106.3</u>	<u>21.026.3</u>
(3) BİNA VE TEÇHİZAT		
Teçhizat	232.7	174.2
Eksi: Amortisman	46.7	46.7
	186.0	127.5
Bina	679.0	678.7
Eksi: Amortisman	43.2	43.2
	<u>635.8</u>	<u>635.5</u>
	<u>821.8</u>	<u>763.0</u>
(4) DİĞER AKTİFLER		
Muvakkat Borçlular	10.505.2	2.698.3
Kırtasiye ve Matbuua Deposu	31.8	20.8
	<u>10.537.0</u>	<u>2.719.1</u>

	<u>1990</u> <u>Eylül</u>	<u>1989</u> <u>Aralık</u>
(5) HAZİNE CARİ HESABI	<u>27.862.6</u>	<u>48.300.4</u>
Bu kalem Hazine Cari Hesapları başlığı altında yer alan hesapların bakiyesini göstermektedir.		
(6) MEVDUATLAR		
Türk Parası	22.858.0	33.908.7
Yabancı Parası	<u>48.212.1</u>	<u>35.623.1</u>
	<u>71.070.1</u>	<u>69.531.8</u>
(7) MEVDUAT MUNZAM KARŞILIKLARI		
Bankalar arası mevduat hariç, tüm Bankaların İL mevduatlarının %15'i ile döviz tevdiat ve mevduatlarının %20'sinin Merkez Bankasına yatırılacağı hakkında 35/1987 sayılı Yasanın 24. maddesi uyarınca yatırılan miktarları gösterir.		
	<u>112.026.2</u>	<u>75.448.5</u>
(8) FONLAR		
Faiz Farkı Fonu	8.407.2	7.134.2
Turizm Geliştirme ve Tanıtma Fonu	<u>1.428.3</u>	<u>439.0</u>
	<u>9.835.5</u>	<u>7.573.2</u>
(9) DİĞER PASİFLER		
Muvakkat Alacaklılar İL ve Kby. ile Alacaklı Transituar Hesabını gösterir		
	<u>57.682.2</u>	<u>976.6</u>
(10) ÖZ KAYNAKLAR		
Sermaye		2.000.0
İhtiyatlar		12.492.2
Sigorta		8.778.8
KKTC Merkez Bankası Fonları		<u>773.9</u>
	24.044.9	<u>24.044.9</u>
1.1.90-30.9.90 devresi kârı	16.856.2	
Sigorta	1.654.8	
KKTC Merkez Bankası Fonları (-)	<u>8.0</u>	
	<u>42.547.9</u>	

	1990 <u>1.1.90-30.9.90</u>	1989 <u>1.1.89-31.12.89</u>
(11) PERSONEL GİDERLERİ		
Yönetim Kurulu Maaşları	85.0	61.4
Personel -		
Maaşlar (Asli maaş + Mem. Öd. + H.P.)	727.6	570.5
Emekli Sandığı	34.8	100.0
Diğer	72.4	79.0
	<u>834.8</u>	<u>749.5</u>
	<u>919.8</u>	<u>810.9</u>
(12) İDARİ GİDERLER		
Sigorta	1.661.5	6.002.1
Kıymet Yollama Giderleri	121.3	140.7
Kırtasiye, Matbu	12.4	28.5
Telex, Telefon	11.2	10.5
Diğer	59.8	49.5
	<u>1.866.2</u>	<u>6.231.3</u>
(13) VERİLEN FAİZLER		
Banka Mevduatları	6.735.4	3.593.0
Mevduat Munzam Karşılıkları	7.584.4	5.424.5
Döviz Hesapları	2.027.2	1.925.1
	<u>16.347.0</u>	<u>10.942.6</u>
(14) ALINAN FAİZLER		
Dış Muhabirler	27.084.0	18.421.7
Yerel Faizler	7.799.4	7.474.5
	<u>34.883.4</u>	<u>25.896.2</u>
(15) ALINAN KOMİSYONLAR		
Yabancı Para	301.9	408.8
Türk Lirası	506.7	307.0
	<u>808.6</u>	<u>715.8</u>

V. BÖLÜM

BANKACILIK İSTATİSTİKLERİ

BANKACILIK İSTATİSTİKLERİ

Müteakip sayfalardaki tablolar aşağıda listesi verilen bankaların verilerinden derlenmiştir.

K.K.T.C. Merkez Bankası

T.C. Ziraat Bankası

Türk Bankası Ltd.

Türkiye İş Bankası A.Ş.

K.T. Kooperatif Merkez Bankası Ltd.

K. Kredi Bankası Ltd.

Türkiye Halk Bankası A.Ş.

K. Vakıflar Bankası Ltd.

K. Ticaret Bankası Ltd.

K. Endüstri Bankası Ltd.

K. Faisal İslam Bankası Ltd.

Asbank Ltd. (Haziran 1986 tarihinden itibaren faaliyete başlamıştır)

Akdeniz Garanti Bankası Ltd. (Mart 1989 tarihinden itibaren faaliyete başlamıştır)

Tablo : 31

BANKALARIN AKTİF ÖZETLERİ

Tarih	Kasa	Merkez Bankası Bakiyesi	Dahili Bankalar Bakiyesi	Harici Bankalar Bakiyesi	Yatırımlar	İskonto Senetleri	Avans ve Krediler	Milyon TL	
								Diğer Aktifler	Aktifler Toplamı
1984									
Aralık	1.032.2	4.462.5	3.469.5	15.631.9	85.8	736.1	36.305.9	24.955.9	86.679.8
1985									
Aralık	1.539.8	5.275.5	4.776.4	19.730.8	90.3	2.122.2	56.884.3	24.587.5	115.006.8
1986									
Aralık	2.377.5	13.994.7	2.735.2	35.944.5	193.4	4.217.3	41.903.0	28.655.1	130.020.7
1987									
Aralık	4.968.5	31.081.1	4.587.3	67.468.6	881.2	3.821.8	48.909.6	57.978.5	219.696.6
1988									
Aralık	8.894.7	72.046.7	3.070.3	132.361.5	1.042.8	6.058.8	86.552.1	113.310.2	423.337.1
1989									
Aralık	11.836.1	117.790.5	4.831.6	203.266.7	1.805.5	8.414.1	189.661.3	220.942.4	758.548.2
1990									
Ocak	14.430.0	116.470.7	6.522.0	206.514.3	1.805.5	9.363.3	195.941.4	243.971.2	795.018.4
Şubat	11.147.3	126.399.9	5.851.5	216.293.3	1.828.1	9.229.9	196.317.9	264.990.6	832.058.5
Mart	11.376.3	130.220.2	6.831.6	238.902.3	1.828.3	10.236.8	217.416.3	264.903.7	881.715.5
Nisan	15.145.3	139.501.1	6.971.5	239.172.9	1.858.3	11.743.0	218.042.5	288.403.6	920.839.2
Mayıs	14.939.4	140.316.0	6.598.4	253.726.0	1.858.3	12.357.8	225.325.6	311.849.7	966.791.2
Haziran	10.831.2	148.986.1	5.518.8	273.561.1	1.858.3	12.803.7	262.102.6	343.796.5	1.059.458.3
Temmuz	16.310.3	155.817.7	5.566.9	270.749.4	1.858.3	11.517.1	267.946.4	367.534.3	1.097.300.4
Ağustos	15.655.2	147.319.1	6.157.3	284.200.0	1.858.3	10.277.5	281.420.1	368.970.5	1.115.858.2
Eylül	16.116.4	150.866.8	5.124.5	282.977.8	1.898.3	9.573.3	307.992.8	352.098.5	1.126.648.4
Ekim	19.732.2	152.181.2	5.490.8	272.358.7	2.628.6	12.070.4	314.652.6	327.842.1	1.106.956.6

Not: 1) Yukarıdaki tablova KKTC Merkez Bankası rakamları dahil edilmemiştir.
2) KKTC'ye TC Ziraat Bankasının dış kaynak niteliğinde ve kamu kredisi şeklinde sağlanan toplam kredi miktarı, yere amaçları için TC Ziraat Bankası bilançosundan ihraç edilmiştir. Ocak 1989'dan itibaren ise söz konusu kısıtlı ihraç işleminin uygulanması mümkün görülmediğinden T.C. Ziraat Bankası rakamları tümüyle liste dışı bırakılmıştır.

Tablo:32

Milyon TL

BANKALARIN PASIF ÖZETLERİ

Tarih	Sermaye ve İhtiyatlar	İlik Talep	Küçük Tasarruf	Vadeli Mevduat	Merkez Bankasına Borçlar	Dahili Bankalar Alacak Bakiyesi	Ödenecek Senetler	Diğer Pasifler	Pasifler Toplamı
1984 Aralık	5.515.6	7.975.3	3.426.1	9.550.3	6.3	3.088.4	110.9	57.006.9	86.679.8
1985 Aralık	8.289.7	9.269.7	2.160.4	16.251.0	251.7	1.018.5	93.1	77.671.8	115.006.8
1986 Aralık	10.950.8		65.280.7		1.116.1	2.231.3	32.9	50.408.9	130.020.7
1987 Aralık	17.745.3		139.438.5		1.265.4	3.687.2	807.4	56.752.8	219.696.6
1988 Aralık	34.099.7		256.764.0		2.748.2	4.428.6	338.8	124.957.8	423.337.1
1989 Aralık	62.788.5		449.986.8		6.729.8	7.093.0	3.600.3	228.349.8	758.548.2
1990 Ocak	69.511.0		473.182.8		7.196.2	11.860.5	4.934.2	228.333.7	795.018.4
Şubat	68.584.5		503.974.9		7.405.2	12.422.3	5.170.2	234.501.5	832.058.5
Mart	71.365.3		534.460.1		8.712.3	13.005.5	6.468.0	247.704.3	881.715.5
Nisan	73.301.2		566.218.0		8.962.2	14.406.2	6.906.2	251.045.4	920.839.2
Mayıs	73.848.6		581.720.7		9.850.3	15.622.5	16.844.3	270.084.8	966.971.2
Haziran	74.919.0		608.773.5		10.155.2	16.284.1	20.616.3	328.710.2	1.059.458.3
Temmuz	74.567.5		632.071.4		9.617.7	15.904.9	20.011.6	345.177.3	1.097.300.4
Ağustos	74.749.5		641.596.5		9.927.2	13.297.9	12.706.1	363.581.0	1.115.858.2
Eylül	74.793.7		642.655.0		9.480.9	11.874.1	18.220.4	369.624.1	1.126.648.4
Ekim	74.841.2		644.123.9		10.762.8	12.344.5	3.707.7	361.176.5	1.106.956.6

Not: 1) Yukarıdaki tabloya KKTC Merkez Bankası rakamları dahil edilmemiştir.

2) KKTC'ye TC Ziraat Bankasının dış kaynak niteliğinde ve kamu kredisi şeklinde sağlanan toplam kredi miktarı yeterel banka plasmanlarının daha iyi değerlendirilmesine olanak sağlamak amacıyla, Aralık 1986'dan itibaren bu liste amaçları için TC Ziraat Bankası bilançosundan ihraç edilmiştir. Ocak 1989'dan itibaren ise söz konusu kısıtlı ihraç işleminin uygulanması mümkün görülmediğinden TC Ziraat Bankası rakamları tümüyle liste dışı bırakılmıştır.

Tablo: 33

İSKONTO SENETLERİ VE BANKALAR PLASMANLARININ SEKTÖREL DAĞILIMI

Tarih	Kamu Kurum ve Kuruluşları	Tarım	Taşocak-cılığı	İmalât Sanayii	Yük Taşıma-cılığı	Yurt içi ve Yurt dışı Ticaret	Bina ve İnşaat	Turizm	Şahsi ve Mesleki Borçlar	Milyon TL	
										İskonto	Senet-leri
1984											
Aralık	26.169.1	3.434.9	4.5	470.7	137.9	4.285.7	660.6	95.7	2.047.6	617.3	37.924.0
1985											
Aralık	46.761.2	5.274.2	2.5	801.4	172.6	6.258.0	676.4	122.7	3.448.7	1.882.9	65.400.6
1986											
Aralık	11.107.4	6.670.5	36.4	1.971.1	250.6	14.516.3	1.011.5	185.4	4.032.2	4.217.3	43.998.7
1987											
Aralık	11.354.6	9.306.8	-	2.601.1	274.1	27.984.1	2.103.2	589.2	7.951.5	3.821.3	65.986.4
1988											
Aralık	11.263.8	16.251.3	-	3.695.2	446.6	43.425.3	2.103.2	1.751.7	12.584.1	6.058.8	98.354.2
1989											
Aralık	12.950.8	28.126.5	-	9.326.8	2.384.2	90.785.8	10.034.2	9.195.2	25.750.2	8.414.0	196.967.7
1990											
Ocak	13.389.6	31.038.4	-	8.894.1	2.332.2	93.011.9	10.216.2	8.156.5	27.301.3	9.363.3	203.703.5
Şubat	12.475.2	31.941.9	-	9.562.7	2.413.1	91.144.0	10.033.4	9.065.9	27.703.4	9.229.9	203.569.5
Mart	12.475.2	30.622.4	-	10.471.7	2.659.8	105.386.3	11.981.4	11.397.9	30.351.7	10.236.8	225.583.2
Nisan	12.475.2	28.335.6	-	10.122.3	2.967.0	90.992.7	11.078.3	10.715.0	29.078.0	11.743.0	207.507.1
Mayıs	12.475.2	25.308.5	7.0	10.137.2	3.711.8	94.323.6	11.393.9	11.968.6	28.352.0	12.357.8	210.035.6
Haziran	12.475.2	32.872.3	7.0	11.078.4	4.282.0	107.300.9	12.580.6	15.637.1	33.554.0	12.803.7	242.591.2
Temmuz	12.415.2	36.341.3	3.4	12.151.2	4.865.0	114.693.8	13.076.6	16.666.0	36.579.3	11.517.1	258.308.9
Ağustos	9.815.2	36.244.1	2.6	13.052.1	3.270.3	112.445.7	12.482.5	18.503.6	39.343.6	10.277.5	255.437.2
Eylül	9.215.2	37.450.9	2.1	13.836.5	3.562.4	137.254.5	13.326.1	19.134.2	40.481.3	9.573.3	283.836.5
Ekim	8.199.4	40.978.0	1.2	13.739.4	4.141.0	136.974.0	13.298.2	19.223.5	40.123.7	12.070.3	288.748.7

Not: KKTC'ye TC Ziraat Bankası'nca dış kaynak niteliğinde ve kamu kredisi şeklinde sağlanan toplam kredi miktarı yerel banka plasmanlarının daha iyi değerlendirilmesine olanak sağlamak amacıyla, Aralık 1986'dan itibaren bu liste amaçları için TC Ziraat Bankası bilançosundan ihraç edilmiştir.

Tablo: 34

ISKONTO SENETLERİ VE BANKALAR PLASMANLARININ SEKTÖREL YÜZDE (%) DAĞILIMI

Tarih	Kamu Kurum ve Kuruluşları	Tarım	Taşocak-cılığı	İmalât Sanayi	Yük Taşımacı-lığı	Yurt içi ve Yurt dışı Ticaret	Bina ve İnşaat	Turizm	Şahsi ve Mesleki Borçlar	İskonto Senet-leri	Toplam
1984 Aralık	69.00	9.06	0.01	1.24	0.37	11.30	1.74	0.25	55.40	1.63	100.0
1985 Aralık	71.50	8.07	0.00	1.23	0.26	9.57	1.03	0.19	5.27	2.88	100.0
1986 Aralık	25.25	15.16	0.08	4.48	0.57	32.99	2.30	0.42	9.16	9.59	100.0
1987 Aralık	17.21	14.10	0.00	3.94	0.42	42.41	3.19	0.89	12.05	6.16	100.0
1988 Aralık	11.45	16.52	0.00	3.76	0.45	44.15	2.93	1.78	12.80	6.16	100.0
1989 Aralık	6.58	14.28	0.00	4.74	1.21	46.09	5.09	4.67	13.07	4.27	100.0
1990 Ocak	6.57	15.24	0.00	4.37	1.14	45.66	5.02	4.00	13.40	4.60	100.0
Şubat	6.13	15.69	0.00	4.70	1.19	44.77	4.93	4.45	13.41	4.53	100.0
Mart	6.53	13.57	0.00	4.64	1.18	46.72	5.31	5.05	13.46	4.54	100.0
Nisan	6.01	13.66	0.00	4.88	1.48	43.85	5.34	5.16	14.01	5.66	100.0
Mayıs	5.94	12.05	0.00	4.83	1.77	44.91	5.42	5.70	13.50	5.88	100.0
Haziran	5.14	13.55	0.00	4.57	1.77	44.23	5.19	6.44	13.83	5.28	100.0
Temmuz	4.81	14.07	0.00	4.71	1.88	44.40	5.06	6.45	14.16	4.46	100.0
Ağustos	3.84	14.19	0.00	5.11	1.28	44.02	4.89	7.25	15.40	4.02	100.0
Eylül	3.25	13.19	0.00	4.88	1.26	48.36	4.69	6.74	14.26	3.37	100.0
Ekim	2.84	14.19	0.00	4.76	1.43	47.44	4.60	6.66	13.90	4.18	100.0

Not: KKTC'ye TC Ziraat Bankası dış kaynak niteliğinde ve Kamu Kredisi şeklinde sağlanan toplam kredi miktarı yerel banka plasmanlarının daha iyi değerlendirilmesine olanak sağlamak amacıyla Aralık 1986 dan itibaren bu liste amaçları için TC Ziraat Bankası Bilançosundan ihraç edilmiştir.

Tablo: 35

BANKALAR TÜRK PARASI MEVDUATLARININ NİTELİĞİNE GÖRE ANALİZİ

Tarih	Resmi Mevduat	Ticari Mevduat	Tasarruf Mevduatı	Milyon İL
				Toplam Mevduat
<u>1984</u>				
Aralık	12.202.6	1.866.7	12.379.5	26.448.8
<u>1985</u>				
Aralık	21.815.4	3.023.6	16.079.2	40.918.2
<u>1986</u>				
Aralık	27.565.7	8.169.3	26.936.3	62.671.3
<u>1987</u>				
Aralık	49.057.3	9.812.0	52.580.8	111.450.1
<u>1988</u>				
Aralık	73.369.4	16.044.4	81.564.3	170.978.1
<u>1989</u>				
Aralık	98.851.6	30.190.5	215.758.9	344.801.0
<u>1990</u>				
Ocak	121.801.4	24.691.7	239.508.9	386.002.0
Şubat	116.460.2	26.636.2	256.337.0	399.433.3
Mart	104.176.3	29.183.4	276.715.5	410.075.2
Nisan	94.635.8	40.560.5	301.478.4	436.674.7
Mayıs	103.258.2	31.076.6	321.263.0	455.597.8
Haziran	90.890.8	29.663.5	344.579.5	465.133.8
Temmuz	108.189.1	23.567.8	352.522.7	484.279.6
Ağustos	123.305.9	22.642.1	357.884.3	503.832.3
Eylül	104.104.4	24.771.6	358.070.0	486.946.0
Ekim	123.940.5	26.048.3	361.435.5	511.424.3

BANKALAR TÜRK PARASI MEVDUATLARININ VADELERİNE GÖRE ANALİZİ

Milyon İL

Tarih	Vadesiz Mevduat	İhbarlı Mevduat	Vadeli Mevduat	Toplam Mevduat
1984 Aralık	16.774.5	168.7	9.505.6	26.448.8
1985 Aralık	24.666.3	9.2	16.242.7	40.918.2
			Vadeli Mevduat	
			1 ay vadeli mevduat	1 yıl vadeli mevduat
			3 ay vadeli mevduat	6 ay vadeli mevduat
1986 Aralık	37.135.5	2.430.2	1.270.1	21.835.5
1987 Aralık	55.372.9	6.587.6	3.464.0	44.030.3
1988 Aralık	77.742.9	15.623.5	5.903.2	71.677.7
1989 Aralık	111.195.9	34.798.9	15.111.2	183.695.0
1990 Ocak	123.712.4	38.512.9	17.288.1	206.488.6
Şubat	121.076.0	40.080.7	18.710.4	219.566.3
Mart	107.040.3	45.533.0	18.722.6	238.779.3
Nisan	110.770.3	49.074.9	21.371.6	255.457.9
Mayıs	104.281.5	54.724.3	20.482.0	276.110.0
Haziran	96.544.4	52.175.5	22.186.7	294.227.2
Temmuz	106.810.8	54.222.5	21.032.8	302.213.5
Ağustos	114.433.8	55.904.1	20.196.0	313.298.4
Eylül	92.824.8	56.054.0	20.505.4	317.561.8
Ekim	117.079.9	53.678.1	19.773.0	320.893.3

V. BÖLÜM

BANKACILIK KESİMİNİN ÖZEL İLĞİ DUYACAĞI MEVZUAT

48/1990 sayılı Offshore Bankacılık Hizmetleri Yasası 117 sayı ve 26 Kasım 1990 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Offshore Bankacılık Hizmetleri Tüzüğü 3 sayı ve 9 Ocak 1991 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

OFF SHORE BANKAÇILIK HİZMETLERİ YASASI

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi aşağıdaki Yasayı yapar:

Kısa İsim 1. Bu Yasa, Off Shore Bankacılık Hizmetleri Yasası olarak isimlendirilir.

BİRİNCİ KISIM Genel Kurallar

Tefsir 2. Bu Yasada metin başka türlü gerektirmedikçe:
"Bakanlar Kurulu", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulunu anlatır.
"Devlet Planlama Örgütü", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Başbakanlık Devlet Planlama Örgütünü anlatır.
"Merkez Bankası"; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasını anlatır.
"Yabancı Banka", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sınırları dışında yabancı kişiler tarafından kurulan bankayı anlatır.
"Yabancı Kişi", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti yurttaşı olmayan kişileri anlatır.
"Yabancı Tüzel Kişi", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde kayıtlı olmayan ve ortaklarının en az %51'i yabancı kişilerden oluşan tüzel kişileri anlatır.

Amaç 3. Bu Yasanın amacı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti hizmetler sektörüne doğrudan, genel ekonomiye ise dolaylı olarak olumlu katkılar sağlamak için off shore bankacılık faaliyetlerinin başlatılmasına ve bu tür faaliyetlerin etkinlikle sürdürülmesine olanak sağlayacak off shore bankacılık birimlerinin kuruluş ve çalışma esaslarını belirlemektir.

İKİNCİ KISIM Kuruluş Esasları

Kimlerin başvurabileceği, Başvurunun nasıl yapılacağı ve koşulları 4. (1) Aşağıda belirtilen kuruluşlar ile gerçek veya tüzel kişiler, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde bu Yasa kurallarına uygun olarak off-shore bankacılık faaliyetinde bulunmak üzere Merkez Bankasına başvurabilirler:
(A) Yabancı bankalar;
(B) Yabancı bankaların şubeleri veya yan kuruluşları;
(C) Yabancı gerçek veya tüzel kişiler.
(2) Yukarıdaki (1)'inci fıkra uyarınca Merkez Bankasına başvuruda bulunanlar aday birim sayılırlar.
(3) Aday birimlerin, başvuru ve kuruluş anında sunulması gerekli belgelerin içeriği, Bakanlar Kurulunca çıkarılacak bir Tüzükle belirlenir.
(4) Başvurularda alınacak harç miktarı, Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenir. Ancak bu miktar, 1,000.-ABD Dolarını aşamaz.

Ön izin 5. (1) Merkez Bankası, aday birimlerin başvurularını en geç bir ay içinde değerlendirir ve görüşleri ile birlikte Maliye İşleri ile görevli Bakanlığa sunar.
(2) Maliye İşleri ile görevli Bakanlık, başvuruyu inceler ve uygun gördüğü takdirde, en geç on beş gün içinde ön izin verir.

Kuruluş
sermayesi
ve ön izin
kesinleşmesi

6. Off Shore Bankalarda aranan asgari ödenmiş nakdi sermaye miktarı 500,000.- ABD Dolarıdır. Nakdi Sermaye Merkez Bankasında bloke ettirildikten sonra ön izin kesinleşir ve Maliye İşleri ile görevli Bakanlıkça başvuru sahibine çalışma izni verilir.

Tescil ve
koşulları
Fasıl 113
28/1974
7/1977
30/1983
28/1987
65/1989

7. (1) Çalışma izni verilen aday birimler, Şirketler Yasasında öngörülen işlemleri tamamlamak suretiyle Şirketler Mukayyitliğine tescil ettirilirlir.
- (2) Aday birim, herhangi bir yabancı bankanın şubesi veya yan kuruluşu ise, sözkonusu bankanın öncelikle uluslararası veya en azından ulusal düzeyde iyi bir isim yapmış olması ve yeterli düzeyde bankacılık deneyimlerinin bulunduğu bir ülkede tescil edilmiş olması koşulu aranır. Bu durumda aday birim ana bankasından iyi durum mektubu (letter of comfort) ibraz etmek zorundadır.
- (3) Aday birim, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde ilk defa kurulacak bir banka ise, Bankalar Yasası gereğince, bankaların kurulmasında kurucularda aranan koşullar aranır.

11/1976
25/1983
26/1987
42/1989

Off Shore
Bankacılık
birimlerinin
oluşumu

8. 7'inci madde kurallarına uygun olarak Şirketler Mukayyitliğine tescil ettirilen aday birimler, Off Shore Bankacılık Birimlerini oluştururlar.

Faaliyete
başlama
zorunluğu

9. Off Shore bankacılık birimi, Maliye İşleriyle görevli Bakanlıktan çalışma iznini aldıktan en geç üç ay içinde faaliyet yerini belirlemek, tam teşekküllü kadrosunu oluşturmak ve ana sözleşmesinde belirtilen hizmetlere başlamak zorundadır. Aksi halde, izinleri geçersiz sayılır.

ÜÇÜNCÜ KISIM Çalışma Esasları

Off Shore
esasları ve
Off Shore
bankacılık
birimlerinin
faaliyetleri
11/1976
25/1983
26/1987
42/1989

10. (1) Off Shore Bankacılık hizmetlerini yürütecek olan Off Shore bankacılık birimleri, Bankalar Yasasında öngörülen her türlü bankacılık işlemlerini tamamen yurt dışına (Off Shore) yönelik olarak yaparlar.
- Ancak, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti yurttaşları, yatırım projelerinin Devlet Planlama Örgütüne onaylanması, Bakanlar Kurulundan izin alınması ve para biriminin döviz olması koşuluyla, Off Shore Bankacılık birimlerinden kredi alabilirler.
- (2) Off Shore Bankacılık Birimleri, hizmetlerini, bu Yasada öngörüldüğü biçimde, örgütlenmiş tam kadrolar ile fiili olarak yürütürler.
- (3) Off Shore Bankacılık Birimleri, uluslararası bankacılık işlemleri ile diğer mali işlemlerini, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde yürürlükte olan vergilendirme ve finans kurallarından bağımsız ve serbest olarak yerine getirirler.
- (4) Off Shore Bankacılık Birimleri, hizmetlerini, yabancı uyruklu ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde yerleşik olmayan müşterileri ve diğer Off Shore kuruluşlarla ve her halükârda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde tedavülde bulunan para birimi dışında kalan ve Para ve Kambiyo İşleri Yasasında belirtilen konvertibl ve konvertibl olmayan para birimleri ile yürütmek zorundadırlar.

38/1982
22/1987

Ancak, Türkiye Cumhuriyeti ile yapılacak işlemlerde Türk Lirası döviz sayılır.

- Birikim ve dövizlerin kullanımı
11. (1) Off Shore Bankacılık Birimleri, yurt dışından sağladıkları ve transfer ettikleri paraları ve kârlarını, yurt dışına transfer edebilirler.
Ancak kendi personel, idare ve idame giderlerini karşılayabilmek amacıyla, her hesap dönemi için gerekli miktarı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde faaliyet gösteren yetkili bankalarda açacakları bir döviz hesabında bulundurup, harcamalarını bu hesaptan karşılarlar.
(2) 6'ncı maddede belirtilen sermaye miktarı ile bu Yasa uyarınca ödenecek her türlü vergi, resim ve harç, Merkez Bankasının göstereceği para biriminden döviz olarak ödenir ve muhasebe kayıt işlemleri açısından da Merkez Bankasının göstereceği bir para birimi sürekli olarak kullanılır.
(3) Off Shore Bankacılık Birimleri, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti dahilinde hiçbir banka, kuruluş ve gerçek veya tüzel kişiden kaynak sağlayamazlar.
- Likidite durumu ve yükümlülük 35/1987
12. Off Shore Bankacılık Birimleri, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yasasında öngörülen likidite, riske karşı sermaye oranları ve benzeri rezervlere uymak zorunda olmamakla birlikte, Merkez Bankasının talebi halinde, faaliyetlerine ilişkin bilgileri vermekle yükümlüdürler.
- Personel istihdamı
13. Off Shore Bankacılık Birimlerinin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti yurttaşları dışındaki istihdam edecekleri personel sayısı 5'inci madde kuralları çerçevesinde ön izin verilirken Maliye İşleri ile görevli Bakanlıkça saptanır.
- Sosyal Güvenlik 16/1976 12/1979 9/1981 43/1982 26/1985 36/1985 14/1990 1/1973
14. Off Shore Bankacılık Birimlerinde istihdam edilecek Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti yurttaşı personel, Sosyal Sigortalar Yasası ile İhtiyat Sandığı Yasası kurallarına bağlı olurlar.
- Toplantılar ve faaliyet raporlarının sunulması
15. Off Shore Bankacılık Birimlerinin Yönetim Kurulları veya en üst düzeydeki diğer kurulları, yılda en az bir kez toplanmak ve yıllık faaliyet raporlarını görüşmekle yükümlüdürler.
Söz konusu birimler, onaylanmış raporlarının birer suretini onay tarihinden başlayarak en geç bir ay içinde Merkez Bankasına sunarlar.
- Yıllık hesapların sunulması
16. Off Shore Bankacılık Birimleri, her hesap dönemini izleyen üç ay içinde denetlenmiş yıllık hesaplarını Merkez Bankasına sunarlar.

DÖRDÜNCÜ KISIM
Mali Kurallar ve Muafiyetler

- Denetim harcı 17. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde faaliyet gösteren Off Shore Bankacılık Birimleri, yıllık denetim harcı olarak Merkez Bankasına 10,000.- ABD Doları öderler.
- Vergi yükümlülüğü
41/1976
24/1977
62/1977
11/1980
35/1983
36/1987
24/1982
11/1985
67/1987
16/1989
20/1990
18. Off Shore Bankacılık Birimleri, Kurumlar Vergisi Yasası ve Gelir Vergisi Yasası kurallarına göre saptanacak matrah üzerinden, Kurumlar Vergisi Yasasının 23'ncü maddesi kurallarına ve Gelir Vergisi Yasasının 32'nci maddesinin (2)'nci fıkrası kuralları ile ve 52'nci maddesi kurallarına bakılmaksızın, yüzde iki oranında vergiye bağlı tutulurlar.
- Çalışanların vergi yükümlülüğü
24/1982
11/1985
67/1987
16/1989
20/1990
19. Off Shore Bankacılık Birimlerinde istihdam edilen yabancı personelin Gelir Vergisi Yasasına göre ödenmesi gereken vergi miktarında yüzde elli indirim yapılır. Bu birimlerin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti dışında görevli personellerine yapacakları ödemeler de yukarıda belirtilen esas çerçevesinde vergi kesintisine bağlı tutulur. Bu madde amaçları bakımından "Yabancı" sözcüğü, Gelir Vergisi Yasasının 2'nci maddesinin (2)'nci fıkrasının (c) bendinde bu sözcüğe verilen anlamı taşır.
- Gümrük vergisi muafiyeti 20. Off Shore Bankacılık Birimlerinin ihtiyacı için yurt dışından ithal edecekleri ofis araç gereçleri ve Maliye işleriyle görevli Bakanlığın uygun göreceği uygun miktardaki diğer araç gereçler gümrük vergisinden muaftır.

BEŞİNCİ KISIM
Çeşitli Kuralları

- Denetim
11/1976
25/1983
26/1987
42/1989
35/1987
21. (1) Off Shore Bankacılık birimlerinin her türlü hesap ve işlemleri, Bankalar Yasası ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yasası kuralları çerçevesinde, Merkez Bankasınca denetime bağlı tutulur. Denetim sonuçları gizlidir. Bu hususta nitelik ve görevleri dolayısıyla öğrendiklerini yasal olarak açıkça yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayan banka mensupları suç işlemiş sayılırlar ve haklarında, Bankalar yasasında gizli bilgileri açıklayanlar için öngörülen cezai müeyyideler uygulanır.
- (2) Denetim yapacak elemanların nitelikleri ile denetim usul ve esasları Bakanlar kurulunca çıkarılacak Tüzükle düzenlenir.

- Cezai müeyyideler
11/1976
25/1983
26/1987
42/1989
35/1987
22. Yapılan denetimler sonucunda bu Yasa kurallarına ve Bankalar Yasası ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yasası kurallarına aykırı faaliyette bulunduğu saptanan Off Shore Bankacılık Birimleri hakkında, Bankalar Yasası ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yasasının cezai müeyyidelere ilişkin kuralları uygulanır.
- Ortaklık koşulu
23. Off Shore Bankacılık Birimlerinin Ortaklarının yabancı uyruklu olması, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde yerleşik bulunmaması ve Kıbrıs Türk kökenli olmaması esastır. Kıbrıs Türk kökenli olup Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde yerleşik olanlar (ikamet edenler) ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kökenli olanlar sözkonusu birimlere ortak olamazlar.
- Kaynak kullanımı
24. Off Shore Bankacılık Birimleri, faaliyetlerini sürdürürken yaptıkları harcamaları Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti dışındaki kaynaklardan sağlarlar. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki bankalardan herhangi bir amaçla ve nam altında kaynak sağlayamazlar.
- Şirket devri
25. İzin alıp kurulmuş olan Off Shore Bankacılık Birimlerinin devri ile ilgili koşullar Bakanlar kurulunca çıkarılacak Tüzükle düzenlenir.
- Değişikliklerin bildirimi
26. Off Shore Bankacılık Birimlerinde sermaye, ortaklar, ipotek ve benzeri hususlarda meydana gelen herhangi bir değişiklik derhal Merkez Bankasının bilgisine sunulur.
- Temsilci bürolarının kuruluşu ve görevleri
27. (1) Off Shore Bankacılık Birimleri, yabancı bir bankanın şubesi veya ayrı bir banka olarak kurulabileceği gibi temsilci büroları şeklinde de bu Yasa Kurallarına uygun olarak kurulabilirler. Ancak, temsilci büroları, bankacılık lisansı alamazlar ve bankacılık işlemleri yapamazlar. Temsilci bürolarının görevi yabancı müşteriler ile dış ülkelerdeki ana banka arasında gerekli teması kurmaktır.
(2) Kurulacak temsilci bürolarında uluslararası bankaların temsilcisi olma koşulu aranır.
- Büro denetim harcı
28. Temsilci büroları, yıllık denetim harcı olarak Merkez Bankasına 3,000.- ABD Doları öderler.

ALTINCI KISIM Son Kurallar

- Yürütme yetkisi
29. Bu Yasayı, Bakanlar Kurulu adına, Maliye İşleri ile görevli Bakanlık yürütür.
- Yürürlüğe giriş
30. Bu Yasa, Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten başlayarak yürürlüğe girer.

OFF SHORE BANKACILIK HIZMETLERİ YASASI
(48/1990 Sayılı Yasa)

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu, Off Shore Bankacılık Hizmetleri Yasası'nın 4. (3), 21. (2) ve 25. maddelerinin kendisine verdiği yetkiyi kullanarak aşağıdaki Tüzüğü yapar.

- Kısa İsim** 1. Bu Tüzük, Off Shore Bankacılık Hizmetleri Tüzüğü olarak isimlendirilir.
- Başvuru** 2. Off Shore Bankacılık Hizmetleri Yasası Kuralları çerçevesinde faaliyet göstermek üzere izin isteminde bulunan Aday Birimler, bu Tüzüğün 3'üncü maddesinde istenecek bilgileri içerecek belgeleri, resmi başvurularına eklemek suretiyle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasına başvururlar. Başvuru için esas alınacak tarih, yasal bilgi ve belgelerin noksansız tamamlandığı tarihtir.
- Müracaatta bulunacak aday birimlerden istenecek bilgi ve belgeler** 3. Aday Birimler Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası'na yapacakları başvuru ile birlikte aşağıdaki ilgi ve belgeleri verirler.
- (1) Aday Birim, yabancı bir bankanın şubesi şeklinde ise;
    - (A) Başvuru nedenleri;
    - (B) Yürütülmesi tasarlanan off shore bankacılık işlemlerinin neler olacağı;
    - (C) Faaliyet alanıyla ilgili olarak özgeçmişi ve eğer varsa off shore bankacılık işlemlerine ilişkin deneyimleri;
    - (Ç) Murakabe edilmiş son üç mali yıla ilişkin yıl sonu hesapları;
    - (D) Mali kapasitesi ve başarılarına ilişkin kısa bir tarihçe;
    - (E) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde geniş anlamda bir off shore finans merkezinin kurulması amacına yönelik olarak off shore bankacılık hizmetlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasında ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ekonomisinin belirlenen temel amaçları doğrultusunda hangi alanlarda ne gibi katkıda bulunabileceği;
    - (F) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde yapmayı tasarladığı off shore bankacılık işlemlerinde, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti dışındaki bir karar mekanizmasından ne ölçüde bağımsız olabileceği hususu;
    - (G) Kısa, orta ve uzun dönemdeki hedefleri ve amaçlarının ne olduğu;
    - (Ğ) Esas ve/veya kontrol etkisi bulunan hissedarların listesi ile sahip oldukları hisse oranları, hissedarların ve yönetiminde etkinliği olanların mali durumu hakkında bilgiler;
    - (H) Yurt dışından getirilmesi düşünülen denetçilerin veya murakıpların isim, adres ve nitelikleri;
    - (I) Yapılması tasarlanan off shore bankacılık hizmetleri ile ilgili olarak hazırlanacak ilk üç yıllık döneme ilişkin fizibilite raporu. Bu fizibilite raporu, kâr/zarar hesapları, bilançolar, fon kaynak kullanım cetvellerini içerecek şekilde hazırlanacak ve dayandırıldığı varsayımlar belirtilecektir;
    - (İ) Başka ülkelerdeki şubeleri ve/veya yan kuruluşları ile bu ülkelerden aldığı bankacılık lisansları ve muhabirlik ilişkisi içinde bulduklarının listesi;
    - (J) Kuruluş Ana Sözleşmesi ve/veya Tüzüğünün bir sureti;

- (K) Ana kuruluşun mevcut organizasyon şeması ile birlikte direktör ve üst düzey yöneticilerine ilişkin bilgiler;
  - (L) Aday birim, ana kuruluşunun direktörler kurulu tarafından alınan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde Off Shore Bankacılık Hizmeti verme kararının onaylanmış bir sureti;
  - (M) İyi durum mektubu;
  - (N) Off Shore Bankacılık Hizmetlerinde çalıştırılacak yabancı uyrukluların deneyimleri, nitelikleri, ünvanları, statüleri, uyrukları ve adreslerini gösteren liste;
- (2) Aday Birim, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde kurulacak bir banka ise;

- (A) Kurulması tasarlanan bankanın Ana Sözleşme ve Tüzüğü;
- (B) Kurucular Beyannamesi. Kurucu sayısı 10 kişiden az olmaz.
- (C) Bu Tüzüğün 3'üncü maddesinin (1)'inci fıkrasının (A),(B),(E),(F),(G),(Ğ),(H),(I),(J),(M),(N) bentlerinde belirtilen hususlar.

- (3) Aday Birimler, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasına \$1000.-ABD Doları tutarında başvuru harcı yatırıp, alacakları makbuzu müracaatlarına eklerler.

Off Shore Bankacılık birimlerinin denetimi 4. Off Shore Bankacılık Birimlerinin denetimi Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Başkanının yazılı görevlendirmesi üzerine yapılır.

Denetim yapacak elemanlar

5. Denetimler yalnızca Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Teftiş İnceleme Kurulu elemanları tarafından yapılır.

Bilgi ve belge inceleme

6. Off Shore Bankacılık Birimlerinde denetim yapan elemanlar, birimlerin bu Yasa kurallarına uyup uymadıklarını ve mükellefiyetlerini yerine getirip getirmediğini araştırırlar. Bu denetimleri yaparken Yasa kuralları çerçevesinde uygun gördükleri her türlü bilgi ve belgeleri inceleyebilirler.

Rapor Sunma

7. Denetim elemanları bu incelemeler sırasında belirleyecekleri hususları bir rapor halinde Merkez Bankası Başkanına sunarlar.

Off Shore Bankacılık birimlerinin devri

8. İzin alıp kurulmuş olan Off Shore Bankacılık Birimlerinin devri Maliye İşleri ile görevli Bakanlığın iznine bağlıdır.

- (1) Off Shore Bankacılık Birimlerinin devri ile ilgili müracaatlar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasına yapılır.
- (2) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Off Shore Bankacılık Birimini devralacak kuruluştan, bu birimlerin ilk kuruluşunda istenen tüm bilgi ve belgeleri isteyebilir.
- (3) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Off Shore Bankacılık Birimini devralacak kuruluşun başvurusunu değerlendirir ve görüşleri ile birlikte Maliye İşleri ile görevli Bakanlığa sunar.
- (4) Maliye İşleri ile görevli Bakanlık, başvuruyu inceler ve uygun gördüğü takdirde uygunluk bildirimini; uygun görmediği takdirde devir işleminin reddini; gerekçesi ile birlikte Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasına bildirir.

- Hisselerin devri 9. Bu Tüzüğün, 3'üncü maddesinin (2)'nci fıkrasına göre kurulmuş birimlerdeki hisselerin, satış ve devri ile ilgili işlemler Maliye İşleri ile görevli Bakanlığın iznine tabidir.
- Başvuru forumları 10. Bu Tüzükte istenen belge ve/veya mektuplar için Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası matbu örnekler hazırlayabilir.
- Yürütme yetkisi 11. Bu Tüzüğü, Maliye İşleri ile görevli Bakanlık yürütür.
- Yürürlüğe giriş 12. Bu Tüzük, Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten başlayarak yürürlüğe girer.

VL BÖLÜM

TABLULARIN LİSTESİ

TABLOLARIN LİSTESİ

		<u>Sayfa</u>
		10
Tablo 1	Avans ve Reeskont İşlemleri	11
" 2	Avans ve Reeskont Borç Bakiyeleri	13
" 3	Faiz Farkı Fonu uygulamaları	17
" 4	Devletin Kur Hesabında Tutulan Dövizin ABD Doları Karşılığı Olarak Dökümü	19
" 5	Bankaların, Bankalar Kurundan Tuttuğu Dövizin ABD Doları Karşılığı Olarak Dökümü	22
" 6	Döviz Rezervlerinin Artış Hızı	26
" 7	Döviz Tevdiat ve Döviz Mevduat Hesaplarının Cins ve Vadelerine Göre Dökümü	29
" 8	Türk Lirası Mevduatın Artış Hızı	32
" 9	KKTC Merkez Bankası ve Diğer Bankalar Nezdinde Resmi Mevduat	34
" 10	Türk Lirası Mevduat Artış Hızı ile Toplam Plasman Artış Hızı Karşılaştırması	35
" 11	İskonto Senetleri ve Banka Plasmanlarının Dökümü ve Geçmiş Dönemle Karşılaştırması	39
" 12	GSMH'nın Dağılımı ve Sektörel Katma Değerlerin Büyüme Hızları (cari üretici fiyatlarıyla)	40
" 13	GSMH'nın Dağılımı ve Sektörel Katma Değerlerin Büyüme Hızları (sabit üretici fiyatlarıyla)	41
" 14	Kaynaklar - Harcamalar Dengesi	43
" 15	İstihdamın Sektörel Dağılımı ve Nüfus	45
" 16	Hayat Pahalılığı	46
" 17	Hayat Pahalılığının Mal ve Hizmet Gruplarına Göre Dağılımı	48
" 18	GSMH ile Karşılaştırmalı Bütçe Analizi	49
" 19	Karşılaştırmalı Bütçe Özeti	50
" 20	Yıllar İtibarıyla Bütçe Açıkları	51
" 21	T.C. Ziraat Bankası'ndan Sağlanan Kredilerin (faiz hariç) yıllar itibarıyla Dökümü	54
" 22	KKTC'nin Türkiye ve Diğer Ülkelerle Olan Dış Ticareti	55
" 23	Ülkeler İtibarıyla Dış Ticaret	56
" 24	Dışsatımın Yapısı	57
" 25	Mal Gruplarına Göre Dışalım	58
" 26	Dış Ticaret	59
" 27	Ödemeler Dengesi	60
" 28	Türkiye ve Diğer Ülkelerden Gelen Turistler	62
" 29	KKTC Merkez Bankası'nın Bilânçosu	

Tablo	30	KKTC Merkez Bankası'nın Kâr ve Zarar Hesabı	63
"	31	Bankaların Aktif Özetleri	69
"	32	Bankaların Pasif Özetleri	70
"	33	İskonto Senetleri ve Bankalar Plasmanlarının Sektörel Dağılımı	71
"	34	İskonto Senetleri ve Bankalar Plasmanlarının Sektörel Yüzde (%) Dağılımı	72
"	35	Bankalar Türk Parası Mevduatlarının Niteliğine Göre Analizi	73
"	36	Bankalar Türk Parası Mevduatlarının Vadelerine Göre Analizi	74

